

JEGYESOKTATÁS

**JEGYESEK ÉS HÁZASSÁGRA
KÉSZÜLŐ FELNÖTT IFJAK
ÉS HAJADONOK SZÁMÁRA**

**IRTA:
MÜLLER LAJOS S. J.**

MÁSODIK JAVÍTOTT KIADÁS

**BUDAPEST, 1940
KORDA R. T. KIADÁSA**

JEGYESOKTATÁS

JEGYESEK ÉS HÁZASSÁGRA KÉSZÜLŐ
FELNŐTT IFJAK ÉS HAJADONOK
SZÁMÁRA

IRTA:
MÜLLER LAJOS S. J.

II. JAVITOTT KIADÁS

BUDAPEST, 1940.
K O R D A R. T. K I A D Á S A

Nr. 681|1940. Imprimi potest. Budapestini, die 17. Junii 1940.
Eugenius Somogyi S. J. Praep. Prov. Hung. — Nihil obstat.
P. Joannes Hemm S. J. censor dioecesanus. Nr. 4113|1940.
Imprimatur. Strigoni, die 13. Junii 1940. Dr. Joannes Drahos
vicarius generalis.

Nyomtatott: Korda R. T. nyomdájában, Budapest.

Előszó.

Nagy vihar volt. Megtépázta nemzetünk tősgyökeres fáját, majdcsak egészen ki nem döntötte azt. Úgyis oly kevesen voltunk, hogy — „a legnagyobb magyar” szerint — kár még az apagyilkosért is, s hozzá még milliókat veszítettünk. Hozzájárul a nagy megrázkódtatás, melyet a társadalom alaposzlopai: a hit, az erkölcs, a vallásosság, a tekintélytisztelet, a családi élet tisztasága szenvedtek. Gazdasági életünk pedig, főleg egyes társadalmi osztályok helyzete leírhatatlanul nyomorúságos és siralmas. Csak az az egy a szerencse, hogy — hála Isten jóságának és mindenhatóságának — nincsenek jóvátehetetlen bajok. Lám, hányszor volt már romboló, pusztító jégverés a természetben, s néhány inséges esztendő után megint csak felvirul minden. Felépül majd újra minden, ha megértjük Istennek velünk való jóságos szándékait s a nekünk nyújtott jobbát megragadjuk. Hogyan történhetik meg ez? Úgy, hogy az *arra hivatottak az Ő szent szándéka szerinti* vallásos és

hazafias családokat alapítanak; az ilyen családok pedig betöltik a magasztos feladatot, amelyet Isten eléjük tűzött. Így aztán néhány évtized alatt — a nemzetek életében nem több az néhány óránál — minden jobbra fordul.

Ha a kertész fákat ültet, nemde, minő gondadal s körültekintéssel szokott eljárni. Alkalmas helyet, talajt, egészséges alanyt választ, nemesen beoltja s mindent megtesz, hogy a fa minél több ép s ízletes gyümölcsöt teremjen.

Ti is, kedves Jegyesek, családokat fáját szándékoztok elültetni. Isten nevében, az Ő szent szerelmére kérlek titeket, vessetek jól számot magatokkal, hogy mire vállalkoztok. Előttetek most talán csupán reménylett boldogságok lebeg. Rendjén van! Ezt is akarja Isten, s tőletek senki sem irigyl.

De megfontoltátok-e azt az óriási felelősséget, mely lépéstektől elválaszthatatlan? Igen, ti felelősek vagytok:

a) Születendő *gyermekeiteknek*, unokáitoknak, Isten tudja, hány nemzedéknek, mely a ti törzseteknek lesz hajtása talán a világ végéig. Mindezek testüket, vérüket, hajlamaikat, szellemüket, földi s örök boldogságukat jórészt tőletek öröklik, rajtatok keresik. Micsoda felelőség ez!

b) Az *Egyháznak* is felelni tartoztok! Arra

vagytok kiválasztva, „hogy Krisztus Egyházának gyermekeket, a Szenteknek polgártársakat, az Istennek háznépet adjatok”.¹ Az Egyház töledek várja híveit s papjait. Ismerve gyengeségeket, hatalmas szentséggel, a *házasság szentségével* siet támogatástokra. De aztán el is várja, hogy életfátok méltó gyümölcsöket teremjen Isten országa javára.

c) Tekintsetek aztán szegény *hazátokra!* Minden reménységét ez is csak belétek helyezi, hű fiait, megmentőit, talpraállítóit szintén csak töledek várja.

d) Végül felelősséggel tartoztok, éspedig mindenekfelett a *Teremtőnek* magának, akié vagytok s akinek szent szolgálata az egész életnek s így a házasságnak is *egyetlen célja*. Ő kétségkívül egykoron szigorúan számon kéri majd töledek, hogy azokat a szent törvényeket, melyeket a természetbe írt, vagy Egyháza által adott, mikép töltöttétek be s életfátok mennyi s minő gyümölcsöt termett. A családalapítás tehát oly fontos, komoly lépés, oly felelősséggel teljes feladat s oly szent dolog, hogy alig van párja a világon.

Nem csoda, hogy a ti jóságos Anyátok, az Egyház, mikor ebbeli szándékokat neki fel-

¹ XI. Pius: Ker. házass. (Casti Connubii.)

tárjátok, aggódó körültekintéssel kikérdez titeket s külön oktatásra hív meg.

Midőn még kicsinyek voltatok s eljött az ideje, hogy az Úr Jézust először fogadjátok ártatlan szívetekbe, heteken át különös oktatásban részesültetek. A szent bérnialást is bizonynyal megfelelő előkészítés után fogadtátok. Akiket az Egyház papjaiul választ, az egyházi rend szentségének felvételére kiszemel, hosszú éveken keresztül neveli s tanítja, hogy méltó s alkalmas munkatársai legyenek *Jézus Krisztusnak a megváltás* nagy művének folytatásában. Ti valami hasonló nagyszerű vállalatra szántátok rá magatokat, mikor a házasság szentségére készültök. Ti a *teremtő* Istennek akartok munkatársai lenni. Szent szövetségre léptek, mely nemcsak szíveteket, lelketeket forrasztja össze, hanem szent jogot ad, hogy testetek, véretek is egyesüljön. Az így közösen felajánlott nemes anyagba lehel majd Isten, bölcs végzése szerint, új meg új, szebbnél-szebb lelket, kedveset, nagyszerűt, aminő a ti lelketek. A ti közreműködésekkkel létesülhet csupán az ember, Istennek ez az eleven képe, remeke, gyönyörűségének egyik legfőbb tárgya, *Jézus Krisztusnak* testvére, eleven hajléka, a világ királya, a mennyország örököse. Van-e ennél dicsőbb

hívadás? Ha van is, de ez csak a ti munkátokon épül fel.

Ki kételkednék azon, hogy erre a nagyszerű hívásra készülni kell? Az egész élet sem volna túlhoszú erre a készületre.

Legalább most, ezt a rövid időt, míg szent szövetségtek az oltár előtt létesül, töltsétek szent *adventi* hangulatban. Szent várakozás, elvonultság, imádság, a szívnek mind alaposabb kitakarítása, megtisztítása: ez a ti mostani feladatotok. De ezenfelül tanulnotok is kell. Felette hasznos újra *nagy gonddal átolvasni a hittant* (katekizmust), főleg annak a szent házasságra s azt közvetlenül előkészítő szentgyónásra s áldozásra vonatkozó részeit. Ezt a szükséges tanulmányt akarja ez a könyvecske kiegészíteni s bekoronázni. Elmond olyan igazságokat is, melyeket a káté szűk keretei között hasztalan keresnénk, sőt oly dolgokra is megtanít, amelyeket, bármily *nélkülözhetetlenek*, még az édesanya vagy a lelkiatya is csak nehezen tudnának elmondani.

Mielőtt elolvasásába fognátok (lehetőleg külön-külön, egyedül olvassátok el!), jó volna a szent fészületet magatok elé állítani. A ti s alapítandó családotok üdvösségéért szenvedő Megváltó *komoly* gondolatokat s szent érzelmeket sugall majd lelketeknek. Ajánljátok az-

tán magatokat a szeplőtelen Szűzanya s tisztaságos jegyese, Szent József oltalmába s Szent Őrzőangyalok hathatós pártfogásába.

Előszó a második kiadáshoz.

Sokat tünődtem, hogy érdemes lesz-e Jegyesoktatás című könyvecskémet, amelyet 15 évvel ezelőtt az egyházi körök és a nagyközönség oly nagy jóakarattal fogadott, újra közrebocsátani. Hiszen a viszonyok annyira megváltoztak és azóta több modern, hasonló irányú könyv is napvilágot látott. E végből kitűnő írásairól és közszerepléséről oly előnyösen ismert szaktekintélyhez, dr. Csaba Margit egyetemi tanársegédhez fordultam, adjon tárgyilagos, őszinte véleményt, vajjon ez a kis dolgozatom nem avult-e már el? Ezt a feleletet kaptam: „A könyv nem csak nem avult el, hanem hiszem, nem is fog és még sok áldást fog közvetíteni a küzdő embereknek.” Egyben néhány orvostani módosítást ajánlott, miért ezúttal hálás köszönetet mondok. A könyv tartalmán egyébként csak annyiban változtattam, hogy XI. Pius pápának 1930 december 31-én kelt „A keresztény házasságról” adott, remekbe készült apostoli körlevelét is figyelembe vettem. Nem tartom

feleslegesnek itt is hangsúlyozni, — s ezzel egyben némely felmerült s fülemhez jutott vádra is felelek — hogy, amint a címben is kijelentem, én a könyvet nem *mindenkinek, hanem „jegyeseknek és házasságra készülő felnőtt ifjaknak és hajadonoknak” írtam, szántam.* És ha nehéz is egyet és mást velük közölni, amiről az ember szívesebben hallgatna, de ez még mindig kisebb baj, mint ha életállapotba lépnek, amelynek súlyosan lelkiismeretbe vágó kötelmeit és jogait nem ismerik.

A Szeplőtelen Szűz és a Szent Órangyal majd segítenek, hogy a könyvecske olvasása az olvasó lelkén a szűzies szemérem hímporát épen hagyja.

Szeged, 1940 május hava.

A keresztény házasság.

Kedves Jegyesek! Illő, sőt szükséges, hogy mielőtt az oltárhoz léptek szent frigyeket megkötni, tiszta és helyes fogalmatok legyen arról a nagy szentségről, melyet felvenni akartok.

Hogy a házasság valami szent dolog, mely az ember lelkiismeretét közelről érinti, a világ minden népe kezdettől fogva tudja s hiszi. Soha és sehol sem ment egészen feledésbe annak az *első*, nagyszerű esküvőnek emléke, amelynél a vőlegény *Ádám* volt, a látható világ királya, az emberi nem törzsatyja, a menyasszony pedig *Éva*, minden élők anyja; a vőfély s eskető pap maga az *Úr Isten*; a tanúk a szent angyalok, a szentély a paradicsomkert.

Elhangzott az első házaspár felett az isteni áldás: „*Növekedjete és sokasodjatok és töltsétek be a földet.*”

Mire aztán felhangzott a Szentlélektől ihlett első férj ajkáról a nászének: „*Ez okból hagyja el az ember az atyját s az anyját s ra-*

gaszkodik feleségéhez s lesznek ketten egy testté." (Gen. 2, 24.) Ezzel a házasság intézménye meg volt alapítva.

Ha a lényegét, mivoltát tekintjük, valóságos szerződés az, amelyet a férfi és nő egymással kötnek a házasság Istentől kitűzött céljainak elérésére. Amde ha a házasság szerződés is, ne gondoljatok itt holmi világi, közönséges szerződésre, aminő pl. az adás-vevés. Mert a házasság *vallásos szerződés*, amelyben a szerződő felek *tulajdon személyüket* adják át egymásnak, és pedig *egyszersmindenkorra*, visszavonhatatlanul. A cél pedig, amiért Isten a házasságot rendelte s amelyért a férfi s nő ezt a szent szerződést megköti, a földnek s a mennyországnak benépesítése. Igen, a házasságnak *első* s legfőbb célja a *gyermek*. Ugyanezért a természet megmásíthatatlan törvénye kiáltóan s szükségképen megköveteli, hogy valahányszor a házasok jogukkal élnek, a teremő *Isten* kezét semmiképen meg ne kössék. A házasság *második* célja az ember nemi életének szabályozása, az erkölcsös élet megkönnyítése s védelme.

A házasságnak e kettős célja, mely mélyen a természetben gyökerezik, máris követeli, hogy a házasság *egy és felbonthatatlan* legyen, vagyis más szóval: *egy férfi s egy nő között létesüljön*, és pedig az *egész élet tartamára*. A gyermek-

nevelés, a házasfelek, főleg a nő érdeke, de meg a társadalmi rend szilárdsága, mely a házasságon alapul, szükségessé teszik, hogy a házasság már a természet törvénye szerint ilyen legyen. Ezt a kezdettől fogva szent és vallásos intézményt emelte *Jézus Krisztus* isteni hatalmával *szentségi méltóságra*.

Ez annyit jelent, hogy mikor keresztények a katolikus Egyház által megszabott feltételek mellett kötik az ő házassági szerződésüket, ez a szerződés rájuk nézve *Krisztus* rendelete folytán bő forrása lesz a megszentelődésnek s azoknak a kegyelmeknek, melyekre a hitveseknek szükségük van állapotbeli köteleességeik hű teljesítésére, nevezetesen gyermekeik istenes, bölcs nevelésére.

A keresztény házasság továbbá, mint szentség, Isten megmásíthatatlan törvénye folytán *szükségképen és minden körülmények között egy és felbonthatatlan*. Ilyen minden *érvényes*, keresztény s így a született protestánsoknak egymásközi érvényes házassága is.¹ Így tehát őket is csak a halál választhatja el, s házasságot

¹ A katolikus Egyház azt a törvényt, melynél fogva érvényes házasság csakis a katolikus plébános, illetőleg helyettese s két tanú előtt köthető, a született protestánsokra bölcs és jóságos okokból nem terjesztette ki.

törnek, ha akárminő címen vagy ürüggyel megkísérlik hitvesük életében mással házasságra lépni.

Kedves Jegyesek! Vonjunk le most már az elmondottakból néhány gyakorlati következtetést:

a) Minthogy a házasság lényegében *szerződés*, ebből az következik, hogy ezt a szentséget voltaképen nem a pap, hanem ~~ma~~ *ma*jd ti szolgáltatók ki egymásnak az oltár előtt. Magasztos dolog ez, de felelősséggel teljes! Aki ugyanis méltatlanul s hozzá még talán tudva méltatlannak szolgáltatta ki szentséget, kétszeres szentségtörést követne el s áldás helyett átkot érdemelne. Az oltár elé tehát tiszta szívvel lépjetelek és oly jegyessel, aki méltó s alkalmas, hogy töletek a nagy szentséget felvegye, elfogadja. De kérdem, ilyen-e a protestáns, a hitetlen, a szociáldemokrata stb., aki a házasságban csak üres ceremóniát lát s jegyesét az oltárhoz csupa formaságból, emberi tekintetből kíséri el?!

b) Minthogy pedig a házasság *szentségi szerződés*, azért mint a többi hat szentség, a katolikus Egyház joghatósága alá tartozik. Egyedül a katolikus Egyház írhatja elő, szabhatja meg az érvényes házasság feltételeit s csak ő bírászkodhatik jogosan a házassági ügyekben.

Az érvényességhez megkívánt feltételek között pedig mindjárt az első az, hogy szent frigyeket a katolikus Egyház színe előtt kell megkötnötök. E végből esküvőtök alkalmával három tanú előtt kell megjelenetek, akik között a legfontosabb és nélkülözhetetlen az Egyház képviselője, a helybeli plébános vagy az általa megbízott katolikus áldozópap, aki házasságokat megható s kifejező szertartások és imák között áldja majd meg. A másik két tanú: a násznagyok.

Ezt a házasságkötést nevezzük mi magyarok *esküvőnek*, mert hazánkban, ősi szokás szerint, az új házások egymásnak tett szent ígéretüket esküvel is megerősítik.

Aki katolikus létére nem a katolikus Egyház színe előtt próbálna házasságot kötni, hanem beérné az ú. n. polgári házassággal, vagy másvallású lelkesz áldásával, az tudja meg, hogy érvényes házasságot nem kötött, szentséget fel nem vett. Az ilyen férfi nem válott férjjé, az ilyen nő nem lett feleséggé. Ha mégis „összeállnak”, viszonyuk Isten s a lelkiismeret színe előtt nem tisztességes, hanem botrányos viszony, a hatodik parancs súlyos megsértése. Gyermekeik az egyházi jog szerint törvénytelenek. Az ilyenek nemcsak szétmehetnek, hanem el is *kell* egymást hagyniok, ha ugyan ügyüket az Egyházzal nem rendeztetik.

c) Ha egyszer a katolikus Egyház színe előtt érvényes házasságokat megkötöttétek (főleg

ha azt a hitvesi jog gyakorlata által végre is hajtottátok), tudjátok meg, hogy szent frigyete-
ket semmi egyházi vagy világi hatalom *fel nem
bonthatja*. Minden kibúvónak útját állja Isten-
nek kinyilatkoztatott ígéje: „*Amit Isten egybe-
kötött, ember el ne válassza.*” (Mt. 19, 6.) Tehát
áldjon vagy verjen sors keze, ti férj és feleség
maradtok, míg csak a halál szét nem választ
benneteket. Isten ne adja, de bármennyire csa-
lódnátok is egymásban, bárhogy bálnátok is
egymással, bármily sorscsapás érne is titeket,
új házasságra gondolnotok házasságtörés nélkül
nem lehet.

Lám, mily sorsdöntő, rettenetes lépés az
a házasságkötés! Maguk az apostolok, mikor
a keresztény házasság felbonthatatlanságáról
először hallották Jézus szavát, álmélkodva kiál-
tottak fel: „*Ha így van az ember dolga a fele-
séggel, nem érdemes megházasodni.*” (Mt. 19,
10.) Amde mégsem kell félnetek túlságosan.
A latin a házasságot „*conjugium*”-nak, közös
igába fogásnak nevezi. Igaza van. Amde a közös
igába az fog titeket, annak igáját hordozzátok,
aki mondá magáról: „Az én igám édes és az
én terhem könnyű.” (Mt. 11, 29.) A házasság
hatalmas, nagy szentségével siet segítségtekre,
amely, ha azt az oltárnál méltó előkészülettel
fogadjátok, a kegyelmeknek, az erőnek, a

vigasznak bő forrását nyitja meg számotokra. Főleg ha a gyakori szentgyónás és áldozás által a házasság felbonthatatlansága lesz az a biztos, megingathatatlan alapvetés, melyen földi s örök boldogságtok s dicsőségetek épül.

Minthogy pedig az isteni jószág, mely bennünket nélkülünk terem, közreműködésünk nélkül nem segít s nem boldogít, azért szeretettel kérlek titeket, kedves Jegyesek, szívleljétek meg jól, amit a házasságra való távolabbi s közelebbi előkészületről elmondok.

Távolabbi előkészület.

Kedves Jegyesek! Olyan dolgokról szólok itt, amelyeket már jóval a jegyesállapot *előtt* kellene alaposan fontolóra venni. De még min-
míg nem késő! Jobb az utolsó percben vissza-
lépni, mint örvénybe ugrani s talán egy egész
családot magatokkal együtt a szerencsétlen-
ségbe rántani.

Beszéljünk őszintén! Nemde ti *igazán* boldo-
gok akartok lenni, kedves, békés családi fész-
ket kívántok rakni. Nemzedéket akartok életre
ébreszteni, mely örökre áld majd titeket a neki
adott életért. Mert elvégre nem az a fő, hogy
mindenáron több ember legyen a világon, ha-
nem hogy *olyan* ember legyen, akinek érdemes
élni, aki nem lesz csupa nyűge, terhe ember-
társainak, aki tudja magát s tud másokat is
boldogítani.

Amde van-e erre nektek is alapos remény-
ségtek? Van-e elég biztosíték, hogy a ti házasa-
gátok valóban s minden tekintetben szeren-
csés lesz?

És ugyan melyek ezek a biztosítékok? Elősorolom azokat:

1. Testi egészség.
2. Lelki arravalóság.
3. Rendezett anyagi helyzet.
4. Egyforma vallás.

Testi egészség.

Mert valóban lehet-e ott családi boldogságról szó, ahol a hitvesek s gyermekek betegek, nyomorékok? Ahol a mézeshetek mámora után a férj, illetőleg a feleség arra a keserű tudatra ébredt, hogy ő voltaképen csak betegápolónak szegődött? Ahol örökös a jajszó, napi vendég az orvos s a jövedelem nagyrésze patikára megy? Ahol, ha születik is gyermek, csak azért jön a világra, hogy kínlódjék s aztán csakhamar a temetőbe költözzék? Az ily házasság valóban nem család-, hanem kórházalapítás.

Hiszen igaz, minden családot érhet csapás, betegség, amelyet aztán, ha esetleg jön, — „holtomig s holtáig” — Isten szerelméből, az égi jutalom reményében türelmesen kell viselni. Ámde ilyen állapotnak önként, vakmerően, nyílt szemekkel nekivágni Isten szándéka, a természet törvénye ellen van és vétek a jövendő

nemzedékekkel szemben. Testi szempontból tehát a következőkre kell ügyelnetek:

A) Ne lépjetez házasságra, ha közeli *vér-rokonok* vagytok. Nem hiába érvénytelenítette az Egyház az ilyen házasságokat hajdanában heted-, később negyedíziglen. Ma a vérrokonság harmadízíg bontóakadály. Ősi tapasztalás szerint az ily házasságok gyászos következménnyel járnak.

Vannak aztán egyes betegségek, amelyek a családi boldogságot egyenesen aláaknázzák.

B) A *nemi betegségeket* említjük ezek között elsősorban. Ilyen az ú. n. *tripper* (kankó). „Bebizonyosodott dolog, — állítja egyik hírneves orvosnő¹ — hogy az asszonyok ezreit már házasságuk első napjaiban tripperbeteg férjük megfertőzi. Minthogy pedig a baj tüneteit (viszketegség, égés, fájdalom stb.) ártatlan okoknak tulajdonítják, elmulasztják az idejekorán való gyógykezelést s így egész kínos életük lelki ismeretlen férjüknek esik áldozatul.” A terméketlen házasságok 63 0/0-a a tripper következménye. De ha születik is gyermek, a baj mérget hozza magával a világra, mely gyakran szemgyulladásokban s nem ritkán megvakulásban mutatja be romboló munkáját. Hogy ez milyen gyakori volt a multban, azt legjobban az bizo-

¹ Dr. E. Meyer: Vom Mädchen zur Frau. 93., 94.

nyítja, hogy hatósági intézkedésre minden újszülöttnak lápiszoldatot csepegtetnek a szemébe még fürdetés előtt, hogy megóvják ettől. Még borzalmasabb nemi baj az ú. n. *szifilisz* (vérbaj), mely férfi világunknál, főleg a háború óta nem is oly ritka s kivételes állapot. Hiszen hírneves orvosprofesszorunk, dr. Nékám Lajos¹ 1915-ben a szifilisszel fertőzöttek számát hazánkban 4—5 millióra tette. Terjedésének arányaira jellemző, hogy már 1913-ban a magyar birodalomban nemi betegség elleni kezelésre 434,732 új egyén jelentkezett. Nincs módunkban e helyen a szifilisz elrettentő következményeit, az eleven rothadás borzalmas tüneteit részletesen leírni. Elég legyen annyit tudnunk, hogy teljes kiirtása alig sikerül valaha. „Hosszú évek multán, mikor a beteg már alig gondol bajára, egyszerre csak rettentő hévvel tör elő újra az idegrendszerben a paralízis (agy-lágyulás) és tabesz (gerincsorvadás). S hozzá ez a baj igen ragadós. Igen könnyen terjed, különösen nemi érintkezés, sőt csók s oly tárgyak érintése által is, melyeket a vérbajos használt, nemkülönben átöröklés útján. A szifilisz számos súlyos betegségnek, terméketlenségnek, magzatpusztulásnak okozója, s

¹ Dr. Nékám Lajos: A háború és a nemi betegségek, 5.

mondhatatlanul kínossá teszi annak a gyermeknek életét, aki oly szerencsétlen, hogy vérbajos szülőkől származik. Innen van, hogy napjainkban a terméketlen asszonyok száma oly nagy. *Finger* említ egy statisztikát 1700 megfigyelt szifiliszmetelyes családról, melyben halva született 579, az első évben elhunyt 956, egy évnél tovább élt mindössze 105 gyermek. *Schacherl* 84 családot ismertet, amelyben 560 fogamzásból csak 129 olyan ivadék származott, aki 10 éves korát megérte. *Fournier* 90 szifiliszbeteg, áldott állapotban levő asszonyt kezelt, kik közül 50 holt gyermeket szült, 38-nak gyermeke csakhamar meghalt születése után s csak kettő maradt tovább életben. Egy, a háború alatt kiadott angol hivatalos statisztika szerint a londoni vakok intézetének 1100 növendéke közül 55.6 % nemi beteg szülőknek köszönheti szerencsétlenségét.

Férfiak! Megegyeztethető-e a lelkiismerettel, jellemmel s becsületérzéssel az oltárhoz vezetni tiszta leányt, hogy aztán véretek poklával őt is megmételyezzétek s esetleg életre ébresszetek nemzedéket, melyben Isten — ki tudja, hányad ízig — kénytelen verni az apák bűnét?!

Viszont te, hajadon, mondj le százszor inkább a menyasszonyi fátyolról s a homlokodat

díszítő, tán sokaktól irigylett mirtuszkoszorúról, semhogy kezedet nyujtsad hányatott előéletű s így többé-kevésbé biztosan megfertőzött vőlegénynek.

Mindenkinek, de főleg nektek, kik a házaselet szent küszöbét átlépni óhajtjátok, jobbat nem tanácsolhatok, *őrizzétek meg magatokat tisztán az oltárig*. A szűzies ép test s a romlatlan vér a legszebb nászajándék, melyet egymásnak adhattok s a legdrágább örökség, melyet gyermekeitekre hagyományozhattok. Viszont hányszor megesett már, hogy az *egyetlen, első* ballépés tönkretette némelyek s egész családok boldogságát, szerencsáját.

Azért szorgalmazza oly buzgalommal a Szentlélek:

„Figyelmezz, fiam, bölcseségemre, hajtsd füledet okosságomra, hogy óvatos légy... Ne vess ügyet a család nőre, mert az idegen (latinul: nyilvános) nő ajka méztől csepeg és inye olajnál is simább, végül azonban keserű, mint az üröm, éles, mint a kétélű kard.” (Péld. 5, 1—4.) A többi pedig, amit még hozzátessz, mintha csak neked, keresztény hajadon, szólna egész különösen:

„Ne add idegennek (akinek testi, lelki épességét nem ismered) tisztességedet és esztendőidet a kegyetlennek... s végre nyögj, mi-

után megemésztetted húsodat és testedet.“
(Péld. 5, 9—11., a régebbi fordítás szerint.)

Azért alig tudnék valami üdvösebbet tanácsolni, mint azt, hogy mielőtt az első komoly lépést a házasságkötésre megtennétek, kérjétek ki valamely lelkiismeretes orvos tanácsát. Ha ezt főleg a vőlegény *önként* megteszi és menyasszonyát orvosi bizonyítvánnyal megnyugtatja, el van véve a dolog sértő éle, annál is inkább, mert az ember nemi vagy egyéb betegséget saját hibáján kívül is szerezhethet magának. Ezt az óvatosságot ugyancsak megokolttá teszi egész életetek boldogsága s a felelősség, melylyel utódaitoknak tartoztok.

Csak még megjegyezzük itt, hogy vétkezik a vérbajos:¹

a) ha házasságra mer lépni;

b) ha hitvesével — főleg annak előzetes figyelmeztetése s beleegyezése nélkül — nemileg érintkezik; ez viszont nem köteles a vérbajossal szemben a hitvesi kötelesség teljesítésére;

c) ha mételyezett gyermekét szoptatós dajkára bízza;

d) *Enyhébb* orvosi vélemény a házasságot, illetőleg ennek gyakorlatát megengedi ugyan,

¹ V. ö. Arregui: Summarium, n. 243.

de csak akkor, ha 2—4 éven át a bajnak már semmi jele sem mutatkozik.

Nem valók a házasságra továbbá, akik:

C) *tuberkulózis* (tüdővész) által vannak megátámadva.

Ez a rettentő betegség, melyben hazánkban kb. 3—400 ezer ember szenved s 50—60 ezer hal meg évenként, ha nem is öröklődik, de átszáll a szülőről a gyermekekre a *hajlamosság*, hogy e bajba beleessék. Ehhez járul még, hogy tüdővész szülők s talán már megmértelyezett családtagok körében élve a fertőződés, a baj áttejedése kikerülhetetlen. Hány szerencsétlen családot ismerünk, ahol a kékdrapériás temetőkocsi megszokott vendég. Szinte évről-évre eljön egy-egy forrón szeretett gyermekért, hogy elvigye a megtépett szívű szülők karjaiból a gyászos temetőbe.

D) A házasságra alkalmatlanok közé soroljuk méltán az *alkoholnak*, az itálnak szenvedélyes rabjait is.

„Ércel szeretném minden fiatal leány lelkébe vésni, — mondja egyik kitűnő orvosnő¹ — soha, semmi áron se menj iszákoshoz férjhez. Az ilyen ember megjavítása alig sikerül valaha. És az a kockázat, amelynek magát a szegény

¹ E. Meyer idézett könyve 98.

leány ilyen férjjel kiteszi, nem hősiesség, hanem gonosztett. Hozzá még az iszákos mindig kéjenc is, éspedig a legrosszabb fajtából való; az alkohol ugyanis a nemi ösztönt mesterségesen felkorbácsolja.“ *Legrain* francia kutató 215 iszákos családot tanulmányozott 819 leszármazottjában. Ezek közül 174 holtan született, illetőleg elhalt első életéveiben, 427 ugyancsak iszákossá lett, 60 % szellemileg vagy testileg elkorcsosult, 14 % erkölcsileg ment tönkre, 20 % görcsök között halt meg, 17 % epileptikus (nyavalyatörős) lett, 19 % megőrült.¹

E) Végül a terhelt idegbajosak, epilepsziára, búskomorságra, gyengeelméjűségre hajlamosak se lépnek át a házaselet szentélyének küszöbét. Mert ha még a hitvesi hűség s szeretet meg is birkóznék az ilyen rettentő keresztekkel, de a születendő korcs nemzedék már előre némán tiltakozik az ily szerencsétlen házasság ellen. Az ilyen házasságnak a tapasztalás szerint rendesen válás a vége.

Lelki alkalmasság.

Ha már a testi egészség szükséges kelléke annak, hogy a házaselet földi paradicsommá

¹ Könn: „Auf dem Wege zur Ehe.“ 37.

legyen, mennyivel fontosabb, hogy a lelki alkalmasság se hiányozzék a hitvesi társulás s családalapítás nagy vállalatára. Hiszen a házassalándóknak nemcsak testileg, sőt *elsősorban* lelkileg kell egységet alkotniok s összeolvadniok. De meg a gyermek is, a házasság legfőbb célja, nemcsak két testnek, hanem két összeforrott léleknek is a közös eredője. Nagyon sok függ tehát attól, hogy az élet útján olyanok találkozzanak össze, kiket *Isten* rendelt egymásnak, akiknek frigyét aztán csakugyan az égben kötik. E végből sokat kell *imádkoznotok* mindkettőtöknek, s komolyabb ismeretség kezdetén *lelkiatyátokkal s kedves szüleitekkel tanácskoznotok*. De meg aztán *nyissátok ki szemeteket*, s ne szívetekkel, hanem eszetekkel gondolkodjatok.

Isten szent színe előtt komolyan latoljátok, megvan-e az erkölcsi bizonyosság arra, hogy én ezzel a nővel, illetőleg férfival békés, nyugodt, boldog családi életet tudok élni? Nem siratom-e majd meg később, főképp a halál óráján s talán az egész örökkévalóságban, hogy vele házasságra léptem?

Jól fontoljátok meg, vajjon jellemetek, természetetek egymáshoz illő s egyáltalán alkalmas-e a közös életre?

Hideg, önző, zsémbes, kicsinyeskedő, szen-

vedélyesen türelmetlen s féltékeny jellemek nemigen valók a házaseletre.

Igaz ugyan, hogy angyalt vagy tökéletes szentet hiába kerestek házastársnak, de mégis vannak oly alapkellékek, amelyek hiánya előre láthatólag szerencsétlen házasságra visz.

Nevezetesen a leány nézzen utána, hogy az a férfi, aki iránta érdeklődik, hogyan viselkedik otthon, *kedves szüleivel* szemben? Mert amilyen az ifjú édesanyjához, olyan lesz majd feleségéhez. Aztán békében van-e mindenkivel, nincsenek-e gyakran lovagias ügyei? Az ilyen nagyon lovagiatlan lesz hitveséhez. Nem szeret-e mulatni? Nem kártyás-e, nincsenek-e adósságai? Hogyan nyilatkozik Istenről, vallásról, a családi életről?

Viszont te, férfi, vigyázz, nehogy a leány bája, modora annyira elvakítson, hogy aztán e miatt ne láss a távolabbi jövőbe. Figyeld meg, vajjon van-e abban a nőben *áldozatkészség*? Mert a leendő feleségnek s anyának mi sem szükségesebb! Szereti-e, ápolja-e szüleit, van-e gondja kisebb testvéreire? Az a leány, aki másról sem tud beszélni, mint mulatságról, divatról s láthatólag minden gondja az élet kiélvezése, sohasem lesz elég erős a családi élet súlyos keresztjének hordozására s folytonos

panaszos elégedetlenséggel keseríti majd meg életedet.

Ha a leány igazán vallásos, éspedig *egyéb kötelmeinek mulasztása nélkül* gyakorta járul a szentségekhez, akkor emberileg bízhatol benne, s ha vannak is gyarlóságai, még kijavíthatók.

Egy, a lelki életben rendkívül fontos s a testi, a családi életbe mélységesen bevágó kelletet mindkettőjükben külön ki kell emelnem. És ez a *tisztaság*.

A tisztaság az ifjúra, de még inkább a leányra nézve nemcsak részleterény, *egy tulajdonság*, hanem valóságos *életprogramm*, lelkületének legjellemzőbb vonása.

A tisztaság megmutatja, hogy az ifjúban, a leányban van-e lelkiismeretesség, komoly életfelfogás, tud-e magán uralkodni, tudja-e magát legyőzni s egyáltalán megbízható-e? És a jegyesállapot arra az utolsó s legalkalmasabb idő, hogy az ifjú, a leány a tisztaság dolgában levezgázzék s egymásnak egész valójukban mutakozzanak be.

A tiszta jegyesállapot, mint a virágos, lilomos tavasz a legszebb nyárra s gyümölcsdús őszre nyújt biztos reménységet. Akik azonban jegyességük idején leszállnak a tiszta szerelem derűs légköréből s túllépve az illedelem határait egyet-mást már megengedhetőnek vélnek,

sőt a tisztaság dolgában tetteleg vétkeznek, azok tudják meg, hogy jövőendő szerencsétlenségük magját vetették el.

A vétkekkel ugyanis egyben megszűnik az egymás iránti kellő *tisztelet* és nagyrabecsülés. Odavan az ideális szeretet, melynek megölő betűje a durva érzékiség. Nincs többé igazi bizalom egymáshoz, mert íme, nyilvánvaló lett mindegyikben, hogy nem ura ösztönösségének, s bűnre is kapható.

Azért nagyon téved a leány, ki úgy véli, hogy jegyesét magához bilincseli, ha enged neki. Éppen ellenkezőleg!

„Amnon, Dávid fia annyira beleszeretett szépséges unokahúgába, *Támárba*, hogy szinte elfonnyadt az utána való epedésben. De miután erőszakkal megfosztotta őt szüzességétől, „felettte nagy gyűlöletre gerjede iránta, úgyhogy nagyobb volt a gyűlölet, amellyel gyűlölte, mint a szeretet, amellyel azelőtt szerette. Mondá azért néki Amnon: Kelj fel és eredj!” (II Kir. 13, 15.)

És jegyezd meg jól, ha ily előzmények után léptek az oltárhoz, férjed ezt a botlásodat fogja legelőször szemedre hányni, midőn legkisebb viszály támad közöttetek. Akkor majd meghalod tőle, hogy minek s kinek tartott ő téged, mióta unszolásának behódoltál! Meggyanúsít,

hogy valaha is tiszta voltál, még ha százszor is megesküszöl előtte... És számos hűtlenségnek s válásnak kiindulópontja az ifjúkori bűn.

Azok számára, kik a házasság előtt nem tudnak tiszták lenni, a házasság nem orvosság, hanem mérég.

A rendetlen nemi ösztön ugyanis az a szenvedély, mely folyton változatosságot kíván. Aki tehát mint ifjú vagy hajadon legyőzni nem tudja, a legtöbb esetben házasságtörő lesz tettleg vagy legalább is szívében.

Tiszta, szép, derült családi élet tehát csakis azokra vár, kik fiatal korukban megtanulták s megszokták az önmehtagadást. Mert az önmehtagadásnak a házaselet küszöbén sem szabad ám megtörnie, annál is kevésbé, mert erre a házaseletben nem ritkán nagyobb szükség van, mint azon kívül. Csak akik ösztönöségük urai, tudnak a házasságban emberhez méltó, tisztas s bölcs életet élni, s a nemi érintkezésről rövidebb vagy hosszabb időre teljesen le is mondani, ha azt, mint alább tárgyaljuk, fontos érdekek megkövetelik, sőt szent kötelességgé teszik.

Azért is, főleg ti leányok, legyetek erősek! Hiszen a férfi bukása majdnem mindig a ti gyengeségetek eredménye.

Sok imádság s gyakori szentáldozás által

szerezzétek meg a feltétlen uralmat saját testetek, véretek felett; és azt a csodálatos erőt, mely a női tisztaságban van, sugározzatok jegyesetek felé.

A fiatalember a leányban rendesen ideált s angyalt lát, míg csak ez az ellenkezőjét el nem árulta. És ez mondhatatlan erőt s hatalmat biztosít a gyengébb női nemnek az erősebb férfiú felett. A tiszta leány neveli, gyógyítja a fiatalembert, megőrzi és előkészíti, hogy az oltárhoz méltóan lépjen. Az ilyen leánynak aztán meglesz a tekintélye asszonykorában is. *Valóságos személy* marad s nem lesz csupán megalázott eszköz. Szabályozója lesz így a nemi életnek s féke annak a szenvedélynek, mely legtöbbször dúlja fel a családi fészket.

Igen, leányok, nektek nemcsak legszebb díszetek a tisztaság, hanem legnagyobb javatok is és összes hatalmatok. Fejtsétek ki annak minden erejét!

Vannak leányok, kik bár büszkék arra, hogy maguk érintetlenek, de ördögileg ügyesek abban, hogy ezer módon, pillantások, mozdulatok, öltözködés által jegyesükben az érzékséget mesterségesen ébrentartsák s felkorbácsolják. Szomorú dicsőség ez s oly győzelem, mely valóságos szerencsétlenség.

Viszont az okos keresztény hajadon csodá-

latos szerénységével lebilincsel, de egyben elfojtja a szenvedély ébredező szikráit. Sokkal nagyobb tiszteletet ébreszt, semhogy vőlegénye az ő közelében kevésbbé illő dologra csak gondolni is merne. Még jegyesi csókjában is a szűzies leány a tisztaság szeretetét leheli.¹

Rendezett anyagi helyzet.

Kedves Jegyesek! Annak a tiszta szerelemnek, mely benneteket egymáshoz vonz s összekapcsol, nem szabad elfelejtetnie, hogy a házasságban nektek s növekvő családoknak tisztességesen, rangotok szerint meg is kell tudni élnie. A rendezett anyagi helyzet a boldogságnak egyik lényeges kitevője.

E végből a következő elvek legyenek amúgy általánosságban az irányadók.

a) Amint kor, rang s műveltségben, úgy az

¹ A jegyesi viszony ugyan a gyakrabbi együttlétre s a szeretet gyengédebb jeleire, minők például a tisztességes csók, ölelés, tekintet, amint ezt a társadalmi szokások magukkal hozzák, feljogosít, de semmikép sem arra, hogy a jegyesek a nemi gyönyört bármiképen is keressék vagy abba beleegyezzenek. Nehogy pedig a szeretet heve őket továbbragadja a megengedettnél, ne legyenek *soha* egymással *egyedül*. A jegyesi időnek nem szabad túlhosszúra terjednie.

anyagi helyzetben is legyetek lehetőleg egymáshoz illők. A túlnagy vagyoni különbség ugyanis a szegényebb félre sok keserű órának lesz később okozója. Az ő „koldus voltát” majd sokszor szemére hányják.

b) A férfi legyen olyan helyzetben, hogy feleségét, gyermekeit a *magá vagyonából vagy keresményéből* el tudja tartani s a feleség ne legyen utalva arra, hogy maga is kenyér után lásson a *házon kívül*. Az a nő ugyanis, aki testi-lelki erejét a családon kívül kénytelen értékesíteni, nem lehet gondos háziasszony s nem felelhet meg kellő módon anyai kötelességeinek.

c) Viszont azonban a leányban legyen meg a *takarékosság, ügyesség s háziasság*. Ezzel majd mint feleség, férje jövedelmét megsokszorozza s a család javára gyümölcsöztetni tudja.

Azért tehát az oltárhoz addig ne lépjetelek, míg a vőlegény *biztos* megélhetésről nem gondoskodott s a leendő feleség — legyen egyébként bármily művelt s tanult — a háztartás, főzés, varrás stb. művészetét hosszabb gyakorlat útján el nem sajátította. Lehet ugyan, hogy a jómód a háziasszonyt felmenti attól, hogy mindezt a dolgot maga személyesen végezze, de attól sohasem menti fel, hogy alkalmazottait vezesse s így a háztartáshoz maga is *alaposan*

*értsen. Márpedig ebben is, mint mindenben,
„a gyakorlat teszi a mestert“.*

Egyforma vallás.

Kedves Jegyesek! Hogy a testi egészség, lelki arravalóság s a megfelelő anyagi helyzet leendő családi boldogságtokhoz feltétlenül szükséges, könnyen belátjátok. De azt, hogy a *közös vallás is* annak, éspedig *leglényegesebb feltétele*, talán kissé nehezebben értitek. Azért ezt a legkeményebb diót utoljára hagytam.

Csak úgy ne járjatok, kedves Jegyesek, mint a munkások, kik azt hitték, hogy a hídépítéshez elég a köveket egymáshoz illeszteni s a mérnökre, annak terveire s fontos számításaira ők nem szorulnak. A híd ugyan felépült s állt is egy darabig. De mi lett a vége? Összeomlás, katasztrófa, mely többek életébe került.

A vallás a tervrajz, mely szerint a házaseletnek épülnie kell, ez adja meg hozzá az összetartást, szilárdságot s szépséget.

Ha a vallás körül hiba van, előbb vagy utóbb, de biztosan nagy baj lesz belőle. Márpedig nagy hiba a vallás dolgában, ha az „*vegyes*“, szóval ha csak az egyiktek katolikus, a másik pedig másvallású! Már maga a neve, „*vegyes házasság*“, felette rosszul hangzik. A

házasság ugyanis csak akkor ígér boldogságot, ha benne minden *egy*. Egy szív, egy lélek, sőt — az Úr Jézus szavai szerint „*egy test*”. Csak a legnagyobb egyesítő hatalom, a vallás legyen *vegyes*? Azért, ha a vegyes házasságban a boldogságnak minden egyéb feltétele meg volna is, a leglényegesebb mindig hiányzik: minden egység, erő, áldozatkészség s tiszta szeretet forrása a *közös hit*. De lássátok kissé részletesebben a dolgot.

A keresztény házasságnak négy java van. A vegyesházasság mind a négygel szinte homlok-egyenest ellentétes.

Miért tilos a vegyesházasság?

a) A házasság első java a *szentség*. Az Úr Jézus azt akarta, hogy a keresztény házassági frigy hű utánzata, mintegy másolata legyen annak az isteni szövetségnek, melyet Ő kötött az Anyaszentegyházzal. Azért nevezi a Szentírás a házasságot „*nagy titoknak*”, vagyis „*nagy szentségnek*” s elrendeli, hogy a férjnek s feleségnek legbelsőbb életközössége, szeretete, hűsége *Krisztusnak* s Egyházának bensőséges viszonyát tükrözze vissza. Amde a vegyesházasság alkalmas-e arra, hogy hű utánzata legyen ennek az isteni mintának? Nem inkább torzképe, szinte kigúnyolása az isteni mintának, az

isteni előképnek az a házasság, amelyben egyik fél nem is tagja Krisztus Egyházának s nincs is fogalma a házasság értelméről, méltóságáról, hanem azt csupán — a saját vallása tanítása szerint — felbontható közönséges szerződésnek tartja? ... A házasság, mint láttuk, kölcsönös szentségkiszolgáltatás. A katolikus fél szent megilletődéssel készül, hogy a szentség feladására s fogadására méltó legyen. Gyónni, áldozni megy. Minő szomorúan térdel ott a gyóntatószéknél, áldoztató asztalnál — *egyedül!* Ime, lelki özvegy már házassága előtt, jelképe ez az ő lelki elhagyatottságának, melyben meg akarja járni az egész életutat. Hol a jegyesed? Az talán nem szorulna arra, hogy lelkét megtisztítsa s megerősítse a „nagy szentség” felvétele előtt? Ah, de az nem is hisz mindebben! Minő szívszaggató ez! Az Egyház mindig irtózott attól, hogy legféltettebb kincseit, a szentségeket azokkal közölje, kik keblén kívül állnak. És te mégis anyádnak, az Egyháznak legnagyobb szomorúságára arra vállalkozol, hogy ilyennek szolgáltass ki szentséget s ilyenről fogadd azt! Igazán nem volna csoda, ha az Egyház a vegyesvallás akadályai alól felmentést sohasem adna.

b) A házasság második java a *közös élet*, mely elsősorban a lelkek összeforrását téte-

lezi fel. Ámde lehet-e ily lelki egyesülésről szó ott, ahol a vallás, a hitelvek szükségképen válszafalat vonnak a házaselek közé? Hiszen amit az egyik imád, azt a másik megveti, amit az egyik nélkülözhetetlennek tart, azt a másik feleslegesnek minősíti. Az egyik imádja Istent az Oltáriszentségben, a másik ezt a hódolatot bálványimádásnak bélyegzi. Még mennyei Anyjának képét sem akaszthatja az egyik ágya fölé a nélkül, hogy ezzel a másik „*vallási érzületét*” ne sértené. És hozzá még a katolikus vallás nem csupán hittételekből áll, hanem maga a gyakorlat, maga az élet. Lefoglalja az egész embert. Megvannak a maga ünnepei, böjtjei, áhítatgyakorlatai. Szinte lehetetlenség mindezt pontosan s buzgón gyakorolni olyan-
nak állandó társaságában s ellenőrzése mellett, aki mindezzel saját hitelveiből kifolyólag el-lenszenvez. A katolikus félnek szinte bujkálnia kell legszentebb kötelességeinek teljesítésével is, hogy mindehhez nemértő házastársa tetszését, megelégedését el ne játssza. Elmarad tehát csakhamar az ünnep, a böjt, a gyakori áldozás, s bekövetkezik, amitől az Egyház méltán félt téged, a hitközöny. Csakhamar egy vallásra tértek: egyiktek sem törődik semmivel. Egy-mással így talán meg lesztek elégedve, de meg lesz elégedve *Isten* is? És az ilyen sem hideg,

sem meleg keresztény élet után minő kilátások nyílnak a halálra s az örökkévalóságra? Súlyos betegség esetén ki gondoskodik lelkedről? A protestáns fél szorgoskodik-e, hogy a szentségekhez, melyekre pedig *annyira* rászorulsz, idejekorán járulj? És holtod után ki könyörül szegény szenvedő lelleden, ki miséztet majd érte? Szomorú jövő!

c) Harmadik java a keresztény házasságnak: *a gyermek*. Ki nevelje a gyermeket? Mind a két szülő? Így kellene lennie! Amde hogyan neveljen katolikus módon pl. a protestáns apa?

Tehát akkor a legsúlyosabb, lélekben járó feladattal magadra maradtál, te szegény aszszony. Helyzetedet még csak súlyosítja protestáns házaseled példája, mely gyermeked lelkében majdnem mindent leront, amit te beleépítesz. És ha előbb találsz meghalni, kire bízod legdrágább kincsedet? Ki gondoskodik annak katolikus neveltetéséről?!

De tegyük fel azt a — sajnos — nem ritka esetet, hogy a protestáns férj, rokonság, főleg a nagyszülők, minden megállapodás ellenére a gyermeket vagy a fiúkat, illetőleg leányokat maguknak követelik. A katolikus fél egyideig sír, tiltakozik, aztán csak beletörődik. Most tehát ő neveljen valakit protestánsnak? Vagy egyiket katolikusnak nevelje, a másikat protes-

tánsnak? Egyikkel imádtassa az oltáriszentségi *Jézust*, a másikat eltiltsa attól? Az egyikkel tiszteltesse a Szűzanyát, a másikkal megútáltassa az „effajta babonát”? stb. Minő képzelenség! De még szívfacsaróbb ellentmondás: egyik gyermekét a katolikus Egyház dús kegyelemkincseivel gazdagítsa s biztosítsa, a másikat megfossza e drága örökségtől s kitaszítsa abból a hajócskából, *Krisztus Egyházából*, amelyen kívül csak a jóhiszeműség címén lehet üdvözülni s csak nagy ügyel-bajjal tudja az ember lelkét megmenteni? És ki dobja azt a szerencsétlen gyermeket ebbe a rettentő szerencsétlenségbe? Tulajdon szülője! Minő lesz egykor a találkozás az igazságos Isten ítélőszéke előtt az ily apa, anya s kiszolgáltatott gyermeke között!

d) A negyedik jawa a keresztény házasságnak a *felbonthatatlanság*. A katolikus félre nincs elválás. Aldja vagy verje sors keze, ő férj, feleség marad hitvese haláláig. A protestáns fél erről tudni sem akar. A saját hamis hitelvei szerint őt az állami hatalom vagy felekezetének előljárósága elég könnyen felszabadítja s más házasságra jogosítja. És ő ezt a szabadságot vajmi gyakran ki is használja. Elgondolhatjuk ily esetben a katolikus félnek nem ritkán kétségbeejtő, szívfacsaró helyzetét!

Ott ülni talán a gyermekekkel, elhagyottan, nélkülözve, megkötötten, míg a protestáns férj „új hitvesével”, nem tudom hányadikkal, boldogan éli napjait. Mily kísértés, hogy ő is dacba szálljon *Istennek* örök, megváltoztathatatlan törvényével s szintén „új házasságra” lépjen, mely nem egyéb tilos viszonymál, házasságtörésnél. Mindezeket megfontolva, kérdezd meg őszintén katolikus lelkiismeretedet, vajjon oly kegyetlen-e irántad anyád, az Egyház, midőn eltilt a vegyesházasságtól s mindenre kér, ami előtted szent, hogy ne csikard ki tőle a felmentést ez akadály alól, amelyet mindig csak vérző szívvel s csak nagyobb bajok elkerülése végett ad meg.

Mikor ment fel az Egyház a vegyesvallás akadályá alól?

a) Ha a felek nem csupán szép szóval, hanem megfelelő biztosítékkal magukat kötelezik, hogy összes gyermekeiket a katolikus vallásban s annak szellemében nevelik. Nem elég tehát a gyermeket csak katolikusnak kereszteltetni.

Az erre való megegyezésnek a *polgári házasságot megelőzőleg* a kir. közjegyző, járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró előtt *írásban* kell megtörténnie. (1894. XXXII. t.-c.) Ez

az ú. n. reverzális, mely nélkül az Egyház vegyesvallású jegyeseket az oltár elé nem enged.

b) Ha a nem katolikus fél magát kötelezi, hogy a katolikus házastfélnek vallása gyakorlatában teljes és háborítatlan szabadságot enged.

c) Ha a felek igazolni tudják, hogy az akadálytól való felmentés kérésére fontos okuk van. Mert aki fontos ok nélkül teszi ki a maga s gyermekei lelkét a vegyesházassággal szükségképen járó súlyos veszélynek, halálosan vétkezik még akkor is, ha egyéb feltételek teljesítésére hajlandó.

d) Végül, ha a katolikus fél komolyan megígéri, hogy másvallású hitvestársát okosan az üdvözítő Egyháznak megnyerni igyekszik.

Mikor érvényes a vegyesházasság?

1918 május 19. óta a vegyesházasság nálunk magyaroknál is, mint az egész világon, csupán akkor érvényes, ha azt az illetékes katolikus lelkipásztor s két tanú előtt kötik meg.

Mit tegyünk tehát?

a) Katolikus Egyház hű fia, leánya, eleve óvakodjál az oly ismerkedéstől, mely vegyes házasságra vezethetne.

b) Ha mégis protestáns egyén komolyan

közeledik feléd, *határozottan* jelentsd ki, hogy te vegyesházasságot kötni nem szándékozol. Okát a fent elmondottak alapján könnyen megadhatod.

c) Ha az illető protestáns fél hajlandónak mutatkozik katolikussá lenni, akkor jelentsd ki, hogy ennek *még az esküvő előtt*, éspedig *meggyőződésből* kell történnie. A „majd egyszer”-re mit se adj! Egyébként az illetőt megnyugtathatod, hogy ő ezzel saját vallása ellen sem cselekszik, mert hiszen a protestantizmus a szabad vizsgálódás és így a szabad vallás-választás elve alapján áll s minden vallásban megengedi az üdvözülhetést. Mondd meg neki: ha imádkozik s megfelelő egyénektől, könyvektől tanácsot kér, a katolikus Egyház egyedüli igazáról *könnyen* meggyőződhetik s így boldogan térhet *vissza* arra az ősi hitre, melyet apái hűtlenül elhagytak.

d) Végül, ha fontos okból mégis csak arra a szomorú s veszélyes útra térnél, hogy vegyesházasságra lépsz, legalább is azt, de feltétlenül ki kell kötnöd, hogy te nem bűnös viszonyban, hanem érvényes házasságban akarsz élni, miért is csak katolikus templomban akarsz megesküdni. Ez pedig csak úgy lehet, ha összes gyermekeitek katolikusok lesznek s a másik fél

megadja a többi biztosítékokat is, melyekről előbb szólottunk. (41. oldal.)

Ha a protestáns fél erre tagadó vagy kitérő választ ad, akkor a katolikus fél mást nem felelhet, mint: „nem, nem, soha!”

Közelebbi előkészület.

Eljegyzés.

Kedves Jegyesek! Ha már magatok között s szüleitekkkel megállapodtatok, hogy a család-alapítás nagy útjára léptek, ajánljátok ügyeteket *Jézus Szívébe* s a szeplőtelen Szűz oltalmába s tegyétek meg a közelebbi előkészületeket. Ilyen elsősorban az *eljegyzés*. Hivatalos eljegyzésre ugyan az Egyház senkit sem kötelez s így a nélkül is szabadon lehet házasságot kötni, de mégis kár volna azt elmulasztani.

A módja igen egyszerű. A plébános, vagy — ha eléje járulni nem akartok — *két* tanú előtt kijelentitek, hogy ti egymást eljegyzitek s magatokat kötelezitek, hogy határozott időn belül házasságra léptek. Ezt az írásba foglalt házassági ígéretet a plébános, illetőleg *két tanú* s ti egymás jelenlétében és pontosan keltezve aláírjátok. Ennek a formaságnak betartása nélkül az eljegyzés egyházi jogi szempontból érvénytelen s *mint ilyen*, nem is kötelező. A hivatalos eljegyzésnek jogi következményei ezek:

a) A jegyesek kötelesek, éspedig súlyos bűn terhe alatt, házassági ígéretüknek a *kitűzött időben* megfelelni. b) Mással érvényesen jegyet nem válhatnak. c) Tilos mással házasságra lépniök (jőlehet ez a házasság azért érvényes volna).

A hivatalos eljegyzés magától felbomlik, ha a jegyesek egymást önként a házassági ígéret alól felmentik. Sőt egyoldalúan is felbontható, ha arra *fontos* ok van.

Jelentkezés a plébánián.

Még azon esetben is, ha hivatalos eljegyzést kötni nem akartok, illendő, sőt szükséges, hogy *legelőbb* a plébániára menjeteK s ott házasságkötési szándékotokat a lelkipásztor előtt kijelentsétek. Annál is hamarább meg kell azt tennetek, ha gyanítjátok, hogy valami akadály van köztetek, amelynek elhárításáért, felmentésért lehet és kell folyamodni. Ha különböző plébániabeliek vagytok, a jelentkezés lehetőleg a menyasszony plébánosa előtt történjék.

A plébános hivatalával járó szigorú kötelességét teljesíti, midőn titeket lelkiismeretesen *megvizsgál*.

Nevezetesen megkérdi: a) nincs-e köztetek valami házassági akadály.¹

¹ Lásd bővebben: Müller: „Keresztény házasság”.

Házassági akadályok.

Az új egyházjog szerint 13 *bontóakadály* van. Ha ezek bármelyike még titokban és ismeretlenül is fennforogna, a házassági frigy Isten s a lelkiismeret színe előtt nem jönne létre, a házasság érvénytelen volna. Ezek az akadályok a következők:

1. *Életkor.* Korhatár férfiakra nézve 16, nőkre 14 év.

2. *Képtelenség.* A házasság céljaira szervi okokból alkalmatlan egyének között forog fenn.

3. *Házassági kötelék.* Még fennálló érvényes házasság.

4. *Valláskülönbség.* Katolikus és meg nem keresztelt egyének között.

5. *Egyházi rend.* A magasabb rendek az alszerpapságtól felfelé.

6. *Ünnepélyes szerzetesi fogadalom.*

7. *Nőrablás* — házasságkötés céljából.

8. *Bűntény.* Hitvesgyilkosság vagy házasságtörés egybekötve házassági ígérettel, vagy polgári házassággal.

9. *Vérrokonság* egyenes ágon minden fokban, oldalágon a harmadik fokig bezárólag.

10. *Sógorság* egyenes ágon minden fokban, oldalágon a második fokig bezárólag.

11. *Köztisztesség.* A férfi, ki valakivel érvénytelen házasságban vagy nyilvános ágyasságban élt, nem veheti el ugyanennek a nőnek anyját, leányát, unokáját s viszont.

12. *Lelki rokonság* a megkeresztelt s keresztelője, továbbá a megkeresztelt s keresztszüloje között.

13. *Törvényes rokonság* (örökbefogadás) ott s

oly fokban, ahol s amily fokban azt az állami törvények bontóakadálynak felállítják.

A házasság szentségi szerződése akkor sem jön létre, ha a felek egymás személyében tévedtek (ha valaki véletlenségből mást vett el, mint akit akart), ha félelemnek, erőszaknak engedve kötöttek házasságot, vagy ha nem tartották be az Egyház által megkívánt formát.

Tiltó akadályok, amelyek a házasságot nem érvénytelenítik ugyan, de *tilossá* teszik:

1. egyszerű fogadalom,
2. vegyes vallás (l. Egyforma vallás 35. old.),
3. törvényes rokonság, ahol az állami törvények ilyennek minősítik,
4. tiltott idő: ádvent első vasárnapjától karácsony első napjáig bezárólag; hamvazószerdától húsvét vasárnapjáig bezárólag.
5. méltatlanság. Nyilvános bűnösök, kiközösítettek.

A plébános továbbá megkérdi, vajjon

b) teljes szabadsággal, minden kényszertől menten készültök-e (főleg te, menyasszony!) az oltár elé lépni?

c) elég járatosak vagytok-e hitünk igazságában? A körülmények szerint a lelkipásztor meg is jelöli az időt, midőn jegyesoktatásra jelentkezhettek.

Legalább is tudnotok s értenetek kell a Miatyánkot, Üdvözlégyet, Hiszekegyet és a Tízparancsolatot; s ismernetek kell azokat a szentségeket, melyekhez járultok.

d) Végül nagyon szívetekre köti lelkiatyátok, hogy esküvőtök előtt a szentségekhez já-

muljatok. A házasság ugyanis *élők szentsége* s így azokban, kik méltó módon akarják azt felvenni, feltételezi a lelki életet, a halálos büntől mentes kegyelmi állapotot. Sőt nagyon üdvös volna az életnek e nagy fordulópontján *lelki gyakorlatot* tartani s életgyónást végezni. A Szentlélek csak a hófehér liliomokat ragyogja be megszentelő, erősítő, vigasztaló s megdicsőítő sugaraival. Aki ellenben fertőzött, szennyes szívvel merné őt lehívni, az ilyen haragjának villámaira legyen elkészülve. A halálos bűnben (talán nem őszinte gyónás s méltatlan áldozás után) felvett házasság érvényes ugyan s közli a házassági jogokat, de nem az áldást s az oly szükséges kegyelmeket.

Polgári házasság.

Miután a plébánián ügyeteket elintéztetek s meggyőződtek, hogy az egyházi házasság elé akadály nem gördül, forduljatok az állami anyakönyvi hivatalhoz, hogy majd annak idején az ú. n. polgári házasságot is megköthessétek. A polgári kötés elmulasztása ugyanis súlyos polgári-jogi következményekkel járna úgy reátok, mint születendő gyermekeitekre s számos polgári előnytől megfosztana. Kössétek tehát meg a polgári házasságot úgy, ahogy azt az állam törvényei előírják, de azzal a tudattal

és katolikus meggyőződéssel, hogy az csak polgári szerződés, nem szentség, semmi házasságjogot nem ad s ti férjé, feleségé majd csak az oltár előtt váltok. Aki a polgári házassággal beéri s egyházi házasságot a katolikus lelkipásztor s két tanú előtt nem köt, az Isten s a lelkiismeret előtt tiltott viszonyban él, nyilvános bűnös s mint ilyen, nem lehet kereszt- vagy bérmaszülő, násznagy a házasságkötésnél, nem részesülhet az avatásban stb. és a szentségektől s az egyházi temetésből ki van zárva.

Egyházi büntetések.

Jóllehet mint a katolikus Egyház hű gyermekei, fenyegetésekre nem szorultok, hanem tiszta szeretetből fogjátok betölteni a ti s családotok legnagyobb javára szolgáló bölcs isteni s egyházi törvényeket, mégis illik, sőt szükséges ismernetek azokat a végzetes következményeket, melyekkel az elhibázott lépés járna. Az Egyház *Istentől* kapott jogánál fogva lelki büntetésekkel sújtja azokat a hűtelen s méltatlan gyermekeit, kik legszentebb törvényeivel nem törődnek. Teszi ezt főképp azért, hogy a bűntől elriasszon s a vétkektől megtérésre serkentse. Kegyelmi kincseiből, a szentségekből kizárja s egyházi temetésben nem részesíti azokat,

a) akik nem katolikus lelkész előtt kötnek házasságot,

b) akik azzal a nyílt vagy leplezett meg-
egyezőssel lépnek házasságra, hogy gyerme-
keiket, ha csak részben is, az Egyházon kívül
nevelik,

c) akik gyermekeiket nem katolikus lelkész-
hez viszik keresztelni,

d) akik (legyenek szülők vagy helyetteseik)
a gyermekeket nevelés céljából más vallásnak
szolgáltatják ki. Mindezeket, ha komolyan meg-
térnek, csak a megyés főpásztor vagy az általa
felhatalmazott pap oldhatja fel a kiközösítés
alól. A Szentszék protestáns lelkész előtt kötött,
tehát érvénytelen házasságot utólag érvényesít-
het, ha a házasságnak katolikus forma sze-
rinti megkötése lehetetlen. Ennek az utólagos
érvényesítésnek is azonban *isteni jogon* ala-
puló elengedhetetlen feltétele, hogy a katoli-
kus hitvestárs az összes gyermekek katolikus
nevelését a körülmények szerint tőle telhetőleg
biztosítsa. Márcsak azért sem könnyű dolog
ez, mert az állami törvények nagyon megnehe-
zítik. Ezek értelmében ugyanis a gyermek 18
éves kora előtt csak akkor válhat katolikussá,
ha a nem katolikus szülője is azzá lesz s így
a házasság megszűnt vegyesvallású lenni.
Amde a buzgó katolikus fél, ha nem is sikerül

hitvesét megtérítenie, még mindig sokat tehet. Igyekszik gyermekeit katolikus iskolába adni, a katolikus hittanra oktatni. Ha aztán ily módon katolikus neveltetésük biztosítva van, a szentségekhez is járulhatnak, még mielőtt 18 éves korukban az előírt formaságok között hivatalosan is katolikusokká lesznek.¹

¹ A gyermekek vallásáról az 1894. évi XXXII. törvénycikk intézkedik. Ennek értelmében vegyesvallású házasulandók a kir. közjegyző, kir. járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró előtt születendő gyermekük vallására nézve megegyezést köthetnek. A létrejött megegyezés a házasság megkötése után csak akkor változtatható meg, ha a különböző vallású felek közül valamelyik fél a másik házastárs vallására tér át. Ez esetben a megegyezés ugyanazon alakiságok mellett, de csupán oly irányban változtatható meg, hogy a születendő, valamint a 7. életévet be nem töltött összes gyermekek most már valamennyien a szülők közös vallását kövessék és abban neveltessenek. A 7. éven felüli, de a 18. évet el nem ért gyermekek még ily esetben is csupán a gyámhatóság engedélyével térhetnek szüleik közös vallására.

Ha a vegyesvallású házasulandók nem egyeznek meg a születendő gyermekeik vallására nézve, akkor a gyermekek szülőik vallását nemük szerint követik (a fiúk atyjuk, a leányok anyjuk vallását). E szabály alól szintén csakis akkor van eltérésnek helye, ha az egyik házastárs a másik vallására tér. Ez esetben a születendő, valamint a 7. életévet még be nem töltött gyermekek a szülők közös vallását

követik. A 7—18. év közötti gyermekek ugyanezt csupán gyámhatósági engedéllyel tehetik.

Ide iktatjuk a belügyminiszternek 1934. évi június hó 20-án kiadott 232,977/1934. XIII. számú nagyjelentőségű rendelkezését:

„Előfordulhat olyan kivételes eset, amikor indokolt, hogy éppen a gyermek vallásos oktatása érdekében mellőztessék a hatósági beavatkozás a törvénynek meg nem felelő azzal a szülői magatartással szemben, amely abban áll, hogy a gyermek törvényes képviselője a gyermekeket más vallásban neveli, mint amilyenben a törvény rendelkezése szerint nevelnie kellene. Ez az álláspont azonban csak azokban a kivételes, méltánylást érdemlő esetekben lehet indokolt, amikor a gyermeknek a törvény szerinti vallásától eltérően más vallásban való neveltetése bármi oknál fogva már hosszabb idő óta folyamatban van, úgy ennek következtében a gyermekben már határozott vallási felfogás alakult ki, aminek megzavarása egyházpolitikai törvényeink célzatával is ellenkeznék. Bármily különös méltánylást érdemlő esetben sem lehet azonban helye annak, hogy a gyermeknek a törvény szerinti vallásától eltérően más vallásban való nevelésére és oktatására a gyámhatóság a törvény rendelkezései ellenére kifejezetten engedélyt adjon.”

A miniszteri rendeletből világos, hogy a gyermek *vallásos oktatása érdekében mellőzendő a hatósági beavatkozás* azzal a *szülői magatartással szemben*, mellyel *gyermekét nem a törvény szerinti, hanem más vallásban nevelteti.*

Az árvaszék a szülőknek ilyen bejelentését tudomásul veszi, de *kifejezett engedélyt* nem adhat rá.

A hitvesi jog és kötelesség.

Kedves Jegyesek! Az isteni Gondviselés minden állapottal jogokat s kötelességeket kapcsol össze. Ezeknek a jogoknak helyes gyakorlatától, illetőleg a kötelességeknek lelkiismeretes teljesítésétől függ azután az illető állapotnak minden dísze, java, boldogsága. A házaselet szentélyének homlokzatán e három szó ragyog: *Hűség, Szeretet, Segítség!* E három szó röviden összefoglalja a házaselet összes jogát s kötelességét.

Ezúttal csak arról beszélünk, ami a házasság szentségi szerződésében a leglényegesebb: a *hűségről*. A szeretetről s kölcsönös segítségről pedig a következő, „Keresztény családról” szóló fejezetben emlékezünk meg.

A hűség magábazarja ugyanis azt a szent s elidegeníthetetlen jogot, hogy kizárólag, az egész élet tartamára egymásé legyetek s egymás iránt az ú. n. hitvesi kötelességet teljesítsétek. Szorosan összefügg ezzel a házasság szentély legfőbb dísze, az állapotbeli házasság *tisztaság*,

melyről Szent Pál apostol oly szépen mondja:
„*Tisztességes legyen a házasság mindenben és
szeplőtelen a házasság.*” (Zsid. 13, 4.)

Tisztelet a házaseletnek!

Nagyon érthető, hogy a romlatlan ifjú, a szüzi leány csak pirulással s elfogultsággal hall a nemi viszonyról s arról az új életállapotról, mely reá a házasságban várakozik. Így is van rendjén. A szeméremérzet a tisztaság legfőbb őre úgy a házaselet előtt, mint annak egész folyamán. De ez éppen nem zárja ki, hogy megismerjétek azt, ami hivatástoknak szent, Istennek tetsző betöltéséhez szükséges.

Az első, amit e tekintetben szívetekre kell kötnöm, a magas s fennkölt gondolkodás s házaseletről.

Hiszen a házasságot maga *Isten* alapította, rendelte, mint az emberi nem fennmaradásának, a föld s ég benépesítésének nélkülözhetetlen feltételét. Tehát az erre szolgáló eszköz, a nemi élet sem lehet tisztességtelen, alpári s útálatraméltó. A rendezett, törvényes nemi életről megvetőleg gondolkodni, frivol mosollyal beszélni, azt tréfa tárgyává tenni, voltaképen *Isten* bölcsességének, jóságának s szentségének csúfolása.

Mert hiszen hol mutatkozik *Isten bölcsesége* annyira, mint abban a bámulatosan nagyszerű,

titokzatos munkában, amellyel veletek együtt az embert megteremti?

Az emberi test, csakúgy mint az állatnak s növénynek szervezete, sejtekből van felépítve. Ezek a sejtek többnyire rendkívül kicsiny ($10/1000$ mm) hólyagok, amelyek bizonyos nedvvel körülvett egy vagy több magot tartalmaznak. Egy-egy ily sejt, bármily parányi legyen is, egész finoman kiépült kis világ, mely amúgy kicsinyben máris feltünteti a testnek azt az alkotó részét, melynek felépítésére szolgál.

A legcsodálatosabbak az ú. n. csíra-sejtek, amelyeket az isteni mindenható Művész a férfi s női szervezetben a szaporodás céljára helyezett el. A női csírasejtek valamennyi közt a legnagyobbak, mintegy negyedmilliméter nagyságúak. A csírasejtek viszont bizonyos értelemben már magukba zárják az egész embert, jó s rossz tulajdonságaival, hajlamaival, nem ritkán betegségeivel együtt.

És íme, itt van mindjárt az alapja az *óriási felelősségnek*, amely a házasulandókat terheli. Itt találjuk megokolva mindazt, amit a házasságra való távolabbi előkészületről (a 18. oldalon) elmondottunk. A nemi érintkezésnek éppen az a feladata, hogy a leendő apa s anya csírasejtjeit összehozza. Az összeolvadt, eggyé vált férfi s női csírasejt alkotja azt a csodá-

latos anyagot, melybe Isten mindenható teremtő ereje a halhatatlan szellemi lelket leheli. Ezzel aztán létesült az új ember, minden jogával az életre, a szent keresztségre s az örök üdvösségre, melyre Isten kegyelme meghívta. De beállott egyúttal a szülők legszentebb kötelessége, hogy e drága Kincsnek minden erejükből gondját viseljék, s azt ideigvaló és örök céljához jutni segítsék.

Az első nemi érintkezéssel, mely feltöri a szüzesség szent pecsétjét, fel van ugyan áldozva a szüzesség dicsősége, de a törvényes viszonyban távolról sincs feláldozva az *ártatlanság* s az *állapotbeli tisztaság*.

De nemcsak *Isten* bölcsesége, hanem *jósága* is tündököl, mikor az emberi nemet a házasság viszony által szaporítja. Mutatja ezáltal szeretetét a gyermek iránt. Azt akarja, hogy a gyermek a legforróbb szerelem, a legbelsőbb egyesülés gyümölcse legyen, mert csak így látja annak lelki s testi javát leginkább biztosítva. Vajjon szeretné-e az apa, az anya annyira azt a gyermeket, ha nem látná benne saját maga s szeretett hitvese énjének folytatását?

De mutatja Isten *szeretetét* irántatok is, kiket annyira kitüntet, hogy a teremtés nagy művében munkatársaknak szólít s megtesz a gyer-

mek tulajdonosaivá, uraivá, mondhatnám földi isteneivé.

Ragyog végül a törvényes nemi viszonyban Isten *szentsége* is, mikor az embernek leg-hatalmasabb ösztönét a házasság tisztaság mér-séklő, megszentelő igája alá hajtja. A házasságnak ugyanis távolról sem az a célja, hogy a szenvedély vadállatját szabadon hagyja garázdálkodni, hanem hogy a természetbe rejtett nagyszerű s nemes erőket *Istentől* kitűzött céljuk felé irányítsa.

A hitvesi nemi viszony célja.

Mi a házasság első célja? Kétségtől a *gyermek*. A nemi viszonynak tehát, valahányszor a házasság jogokkal élnek, azt kell keresnie, hogy *legyen gyermek*.

Ime, itt mindjárt a főoka annak, hogy miért súlyos s gyalázatos bűn a nemi érintkezés a házasságon kívül. Az ilyen vadviszony ugyanis nem vállalhat s nem is akar vállalni felelősséget a gyermekért, mint ezt a felbonthatatlan házasság teszi. Ha pedig azt kérdezed, miért súlyos bűn minden, még belsőleg élvezett nemi gyönyör is, melybe a házasságon kívül teljesen beleegyeztél, vagy bármi módon kerestél — azt felelem röviden: „*azért, mert különben te nem léteznél*”. Ha ugyanis a nemi gyönyör a házassá-

ságon kívül is megengedett volna, legtöbb ember ezzel magával beérné, s nem adná fejét a sok keresztrel járó családalapításra.

A házasságnak első s legfőbb célját *Tóbiás* is kifejezi egybekelése előtt mondott fenséges imájában:

„Nos tehát, te tudod, Uram, hogy nem élvezetvágyból teszem nővéremet¹ feleségemmé, hanem tisztán csak az utódok után való vágyból, hogy áldassék bennük neved örökkön-örökké.” (Tób. 8, 9.)

Ezen a célon kívül, melyet soha *kikerülni* nem szabad, van a házasságnak másodrendű, szintén nemes célja is, s ez az, hogy a házasok szívük egymás iránti vonzalmát s szeretetét — egymás testi kívánságának teljesítése által is kifejezésre juttassák. Ez aztán megóvjá őket a hűtlenség kísértéseitől s veszélyétől. Ebben is tehát a *fő a lélek, a szellem*, s nem a test. Ez a második cél megengedhetővé teszi, hogy a házasok magtalanság esetén vagy áldott állapot idején is használhassák hitvesi jogukat.

Ebből a természettörvény által kitűzött ket-tős célból vonjunk le mindjárt néhány fontos következtetést.

¹ Unokanővére volt. A Szentírás ezeket is egyszerűen nővéreknek nevezi.

Mi megengedett s mi tilos a házasságban?

Nagyobb világosság kedvéért párhuzamot vonhatunk az étvágy s a nemi ösztön kielégítése között.

a) Amint *meg van engedve* mindaz, ami a természetes étvágy fokozására s mértékletes kielégítésére alkalmas, éppúgy szabad a házassoknak, ami csak a házasság előbb vázolt ketős céljának elérésére szolgál. Egymásra büntetlenül gondolhatnak, egymást kívánhatják, érinthetik s egymással nemi összeköttetésbe léphetnek az első cél elérésére alkalmas módon.

b) Miként *bocsánatos bűn* az étkezésben a mértéktelenség s ingyenség, úgy bocsánatosan vétének a házások, ha a nemi viszonyban a mértékletesség s illedelem határait túllépik. Nem szabad ugyanis a házásoknak sohasem feledniök, hogy az emberi test Isten szent temploma, nem pedig a rendetlenkedő szenvedélyek játékszere.

c) Végül, amint *súlyos bűn*, valóságos öngyilkosság volna úgy étkezni, hogy a táplálék a gyomorba le se jusson, vagy ha oda le is jut, onnan haszon nélkül távozzék, úgy halálos véték s Isten szent terveinek gonosz kijátszása a nemi viszonyt úgy élvezni s úgy érintkezni

hogy bár a természetes kéjvágy kielégedjék, de a megtermékenyítés be ne következhesse. Még súlyosabb bűn, valóságos gyilkosság, a fogamzást (magzatot) kiölni, a méhből eltávolítani.

A házások tehát a következő esetekben vétkeznek *súlyosan* a hűség ellen:

a) Ha a házastárson kívül — teljes beleegyezéssel — másra gondolnak, mást kívánnak; ez is már *szívbeli* házasságtörés.

b) Ha nemi kívánságukat *egyedül* vagy *mással* kielégítik. Mindkét esetben a hitves jogait súlyosan megsértették.

c) Ha a hitvestárs jogos s illedelmes kívánságát nem teljesítik.¹

d) Ha házások, mint már mondva volt, a nemi összeköttetést végrehajtva, bármi módon óvakodnak, hogy annak gyümölcse is legyen; szóval, ha a házasság első céljának megghiúsítására törekcsenek. Az óvakodásnak egyik gyakori módja a mosakodás, amely szintén súlyos

¹ Nem *köteles* azonban a feleség férje kívánságát teljesíteni, ha erre nem illő, a házasság céljának nem megfelelő módon, mértéktelenül, ittas állapotban kéri, vagy ha testi rosszullét, betegség stb. ezt a kötelességet *túlságosan* nehézzé teszi.

Sőt meg *kell* tagadni a nemi érintkezést akkor, ha az súlyos veszéllyel járna a hitvestársak vagy a gyermek életére, egészségére nézve.

bűn, mint minden egyéb, ami a fogamzás elhárítása céljából történik. Egyéb komoly okból szabad, de csak 1—2 óra múlva. A méh irrigálása pedig csak 12 óra múlva, de akkor sem túl erősen, nehogy az esetleges fogamzás folytán kigyulladt élet elpusztuljon. Akik azonban igazságtalan erőszaknak estek áldozatul, *hamarosan* utána mosással (irrigálással) védekezhetnek, mielőtt t. i. a fogamzás megtörténik. Mert gyilkolni még ily esetben sem szabad. — Ez az a nemzetgyilkos bűn, melyről kissé részletesebben kell szólnunk.

A nemzetgyilkos bűn.

A szóbanforgó vétek ma, sajnos, — főleg némely vidéken szinte házról-házra jár, mint hajdanta *Egyiptomban* az öldöklő angyal, és legfeljebb csak az elsőszülötteknek irgalmaz. A többi mind kegyetlenül megfojtja csírájában, avagy a lét küszöbére sem engedi őket, — Isten rendelése ellen. A házassággal való ez a szörnyű visszaélés:

a) Tönkre teszi *édes hazánkat* s megfosztja a feltámadás minden reménységétől.

b) Sirásója a *családi boldogságnak*. Isten szent akaratával való dacolás, a Gondviseléssel szemben tanúsított bizalmatlanság, melyből

ez a bűn rendesen forrásozik, megfioszt az égi áldástól, a lelkiismeret derűjétől, a békétől, melyet a világ nem adhat. Az egyke rendesen elkényeztetett; több bajt s keservet okoz, mint másutt tíz gyermek. Nem ritkán *Isten*, méltó büntetésképen, nagykorában veszi el azt az egy-két gyermeket, mint tette akárhány családdal az utolsó világháborúban. És akkor a szülők úgy állnak ott, mint a fa, melynek nincs lombja, gyümölcse. Nincs, aki aggkorukban őket ápolja, szemüket lezárja, értük holtuk után imádkozzék. Nem egy család aztán szármalmas vakságával megfiosztja magát attól a halhatatlan dicsőségtől, hogy az Egyháznak szenteket, a hazának nagy fiakat, az emberiségnek kiváló jótevőket adjon. *Loyolai Szent Ignác* tizenegyedik, *Hofbauer Szent Kelemen* tizenkettődik, *Sienai Szent Katalin* huszonötödik, a híres *Stolz Albán* tizenhatodik gyermeke volt szüleinek.

c) Megsemmisíti ez a gonosztett az *egyéni boldogságot* is. Ami a természet törvénye ellen van, előbb vagy utóbb, de biztosan megbosszulja magát. Igen sok ideges, sápadt, hisztérikus aszszony e bűnnek nyomorékja, áldozata. Egyéb természetes okokon kívül nem kis mérvben előidézi ezt a bajt a folyton nyugtalan, zaklatott lelkiismeret, mely nem talál — mert nem is talál-

hat — békét Istennel. S hozzá még hány ezret és ezret dönt a kárhozatba! Ezt a bűnt ugyanis a házások rendesen csak akkor hagyják abba, mikor a kor folytán már inkább a bűn hagyja őket a faképnél... *igazi megbánás* pedig alig következik be valaha.

A szóbanforgó bűnt nemcsak az *Egyház* tiltja, hanem a *természet* elévülhetetlen törvénye is; miért soha semmi címen megengedhetővé nem válik; semmi emberi hatalom felmentést alóla nem adhat. A vétkes hitvesek tehát feloldozást a gyóntatószékben csak akkor kaphatnak érvényesen, ha komolyan megígérik, hogy vétkükkkel szakítanak s így *vagy* mint testvérek élnek, *vagy betartják a természet törvényét*. Mindazonáltal, ha az egyik fél a visszaélést csupán kénytelenségből s fontos okból tűri, közre nem működik (s fogamzást gátló eszközök igénybe nem vétetnek), továbbá a maga részéről *kész mindent megtenni*, hogy e visszás állapot megszűnjék, akkor bűnről nem vádolható s a szentséghez akadálytalanul járulhat. Ha azonban a férj feleségét eszközzel közelíti meg, a Szentszék ítélete szerint: úgy kell védekeznie, mint akár a szűznek azzal szemben, aki erőszakot akar rajta elkövetni. (Poenit. 1916 június 3.) Ilyen esetben szó sem lehet pusztá passzivitásról, mert már maga a kezdet is erkölcs-telen.

Ellenvetések.

Az egyik ellenvetés, mellyel a gyermekáldás elől kitérni óhajtó hitvesek előállni szoktak: *a nyomasztó anyagi helyzet, a lakásviszonyok*

stb. XI. Pius „A ker. házasságról” adott, már idézett körlevelében erről így ír: „Mélységesen meghatnak minket azoknak a hitveseknek panaszai, kik súlyos nyomorban a legnagyobb nehézségekkel tudják gyermekeiket táplálni. De óvakodni kell, hogy a szomorú gazdasági viszonyok sokkal szomorúbb tévedésre alkalmat ne adjanak. Nem lehetnek oly súlyos nehézségek, melyek Istennek parancsait hatálytalanítják. Áll a trienti szent zsinat által hirdetett hittétel: ... Isten lehetlent nem parancsol, hanem parancsával int, hogy tedd meg, amit bírsz, kérd, amit nem bírsz, s megsegít, hogy bírjad.”¹ Tagadhatatlan, hogy napjainkban némely társadalmi osztályokra nézve a sok gyermek hősi áldozatot jelenthet. Ámde hősi idők hősi lelkeket igényelnek. És *Isten* kegyelmével, segítségével nem marad el, ha iránta való szeretetből nagy tettekre vállalkozunk. De viszont az is igaz, hogy ezt a nehézséget a képzelődés s a kishitűség túlságosan ki szokta élezni. Nagy bűnös ebben is az anyaghoz tapadt *szociáldemokrácia*, mely úton-útfélen hirdeti, hogy „a gyermek manapság csak amolyan luxuscikk, melyet csak egyes kiváltságos, szerencsés családok enged-

¹ Ker. házasság. (Casti Connubii.)

hetnek meg maguknak".¹ De nézzünk ennek a nehézségnek kissé erősebben a szemébe. Első tekintetre csakugyan úgy tűnik fel, hogy ahol kevesebb a gyermek, könnyebb a megélhetés. Amde a történelem s a tapasztalás alaposan megcáfolja ezt a látszatot. Számadatokkal lehet kézzelfoghatóan igazolni, hogy ahol nincs szaporulat, nincs is szükséglet: hanyatlak az ipar, a kereskedelem, fogy a munkáskéz s csakhamar pangásnak indul minden. Példa erre többek közt Franciaország, ahol a háború előtt 20—30 falut lehetett bejárni, míg az ember újonnan épült házra akadt. A legtöbbje még a császárság idejében épült. Ha az ember az okát kérdi: „nincs kéz” a rendes felelet.² Alighanem így lesz ez hazánk számos, főleg protestánsoktól lakott területén is, ahol az egyke-rendszer rémes pusztításait végzi.

Egyébként is teljesen téves állítás, hogy a szegénység kényszeríti a családot a gyermekek számának korlátozására s csökkentésére. Ime, a munkásság helyzete a háború előtt évtizedről-évtizedre feltűnően javult. Növekedett a bér s vele a fogyasztás, javultak az egészségi viszo-

¹ Rhein. Zeitung. 1919 augusztus 1. 172. szám.

² Saedler: „Bevölkerungsfrage und Seelsorge” (Freiburg, Herder) 49.

nyok, de még sokkal rohamosabban *csökkent a gyermekszám.*

Pl. Hamburgban, 1901-ben, a legszegényebb városnegyedben, 1000 lakosra 36.3 születés esik, a leggazdagabban pedig csak 13.1. Párizsban a módosak városrészében 1000 házas nő 30 gyermeknek adott életet, a szegények lakta városrészben pedig ugyanannyi feleség 130-at hozott a világra. Londonban a gazdagok által lakott plébánia területén 1000 hitves nőre 45 gyermek esik, a legszegényebb plébániában pedig 198.¹

A gyermekek létszáma tehát nyilvánvalóan nem annyira a gazdasági helyzettel, mint sokkal inkább a családok erkölcsi állapotával, életmódjával s igényeivel áll szoros, belső összefüggésben. Világosan igazolja ezt az élet mestere, a történelem is. Mikor még a régi görögök, bár szegényes, egyszerű, de tiszta családi életet folytattak — a perzsa háborúk idején, egymaga *Megara* városa 3000 nehéz fegyverest tudott a harctérre küldeni; 300 év múlva — mialatt a „kultúra“, a kényelmes, dúslakodó élet a házas tisztaságot beszennyezte s a nemzetgyilkos bűnt meghonosította — már egész Görögország nem tudott ennyi embert kiállítani

¹ Saedler: Bevolkerungsfrage und Seelsorge. 68.

a haza védelmére. *Itáliában* 200 évvel *Krisztus* előtt, mikor még az államférfiak is az ország kormányrúdjától az eke szarvához tértek vissza s élvezték a tiszta családi élet boldogságát, 22 millió volt a lakosok száma. Amde a jómóddal járó puhaság fokankint megrontotta a házaselet tisztaságát s meghonosította a nemzetgyilkos bűnt. És mi lett az eredmény? Krisztus után 200 évvel már 10 millióra, az V. században 5 millióra apadt a lakosok száma; míg végre az egykor oly hatalmas birodalom fája összeomlott az edzett, kemény vándornépek fejszecsapásai alatt.¹

Többször minden alapot nélkülöz az a másik népszerű kifogás is, melyet a lelkiismeretlen orvosi tanácsok minden módon alátámasztani igyekeznek s a szociáldemokraták nagyon pártfogásba vettek, hogy a *fogamzás ártalmas a nő egészségére, sőt az ismétlődő szülés életét veszélyezteti.*

Ellene mond ennek már az a pusztá tény is, hogy a Teremtő a nőt oly termékennyé tette, beléje oltotta a hű vágyat a gyermek után s egész szervezetét az utolsó izomig az anyaság szent feladatára rendezte be. Bizonytal nem

¹ V. ö. Saedler: Bevolkerungsfrage und Seelsorge. 52.

lehet a nők túlnyomórészt egészségtelen s veszélyes az, ami annyira természetes. *Kanada* francia lakóinál, kik az ősi tiszta erkölcsöket még őrzik, nem ritka a 20 gyermekes család. Sőt van anya, ki 36 gyermekkel dicsekszik. Hagyományos szokás szerint a 26. gyermek neveltetésének költségeit a plébánia pénztárából fedezik.¹ És íme, nem hallani, hogy ennek a pátriárkák korára emlékeztető szaporaságnak akár az anya, akár a gyermek kárát vallaná. Sőt éppen az ellenkező az igaz. Szakemberek állítják, hogy nem az anyaság és a szoptatás veszélyeztetik, gyengítik s teszik idegessé az anyákat, hanem a természet rendjébe való beletartózkodás. „Az asszonyok nem azok miatt a gyermekek miatt betegek, akik vannak, hanem azok miatt, akik nincsenek.”² Nagyvárosokban, hol aránylag kevés a gyermek, háromszor annyi anya hal meg gyermekágyban, mint a gyermekáldással bővelkedő vidéken.³ Hogy pedig a magzatgyilkoló orvosi beavatkozás nemcsak erkölcsileg tilos, hanem felesleges is, újabban tudományos beigazolást is nyert.⁴

¹ Dr. Sticker: „Geschlechtsleben und Fortpflanzung” 14.

² U. o. 36.

³ V. ö. Könn: Auf dem wege zur Ehe. 157.

⁴ V. ö. Dr. Kupferberg előadása. Müller: „Az ötödik parancs.” 63.

De még ha csakugyan — rendkívüli esetekben — a szülés az anya életét igazán veszélyeztetné is, ne felejtsük az isteni igazság tévmentes szócsövének, a pápának komoly figyelmeztetését: „Mennyire sajnáljuk az anyát, kinek a természetes kötelességből kifolyólag az egészsége vagy éppen az élete forog veszélyben. De vajjon micsoda ok lehetne valaha is elégséges az ártatlan élet egyenes elpusztításának kimentésére?”¹

Azért is, kedves Jegyesek! Legyetek eleve eltökélve, hogy állapototoknak nemcsak jogait s előnyeit fogadjátok el, hanem kötelességeit is magatokra vállaljátok, még ha az esetleg nem kis áldozattal lesz is kapcsolatos. Főleg a feleség legyen kötelességtudó, áldozatkész s türelmes, nehogy panaszaival férjét a visszaélések útjára terelje, de legyen másrészt szentül önzetes s utasítsa vissza azt, ami a hitestárshoz méltatlan. Az a feleség, aki nem az Istentől rendelt módon érintkezik nemileg férjével, nem is méltó a feleség nevére, hanem egészen más elnevezést érdemel.

¹ XI. Pius: Ker. házasság. (Casti Connubii.)

Az önmegegyezés.

A házasság boldogsága, mint minden igazi boldogság a földön, az önmegegyezésen épül fel. Ez csinál az emberből embert, nemesíti meg az állati természetet s teszi azt alkalmassá, hogy fenséges isteni titoknak, minő a megszentelő malaszt, a szentáldozás stb., legyen hordozója s hajléka. Önmegegyezés nélkül a hitvesek, főképp a férj, csakhamar áttörne azokon a korlátokon, amelyeken túl nincs már igazi szeretet, kölcsönös nagybecsülés s így igazi béke s öröm.

Az önmegegyezés elvének tehát a házasság küszöbén sem szabad megtörnie.

a) Vannak hitvesek, kik kölcsönös, önkéntes elhatározással egymást a hitvesi kötelelem teljesítése alól felmentik, mint testvérek élnek együtt, hogy így annál odaadóbban tudják Istent s lelkük ügyét szolgálni. Szép s nemes elhatározás, minden dicséretre érdemes, de nem a házasság átlagának való. A házasság nagy többségének ugyanis Szent Pál ezt a tanácsot adja: *„Ne tartózkodjatok egymástól, legfeljebb közös akaratból egy időre, hogy az imádságnak éljete, azután ismét keljete össze, hogy a sátán meg ne kísértse titeket azáltal, hogy magatokat meg nem tartóztatjátok.”* (I Kor. 7, 5.)

b) Vannak azonban esetek, midőn az ideiglenes önmegettartóztatást fontos okok nagyon *nyomatékosan ajánlják*.

Ide számítjuk mindjárt az ú. n. *Tóbiás-éjeket*,¹ vagyis az első néhány napot a menyegző után.

Tóbiásnak Ráfael angyal, *Isten* orvosa, (ezt jelenti e név, *Ráfael*) leendő hitvesével való egybekelést illetőleg ezt a tanácsot adta: „*Amikor elveszed őt, és belépsz a hálószobába, három napon át tartózkodjál tőle és semmi egyebet ne tégy, csak imádkozzál vele együtt.*” Meg is adja az angyal ennek a háromnapos önmegettartóztatásnak okát s eredményét. Az első napon „*a gonoszlélek elmenekül*”, jelképe ez a megszerzett dicső önuralomnak a rendetlenkedő ösztönösség felett. A második éjjel „*felvétetel a szent pátriárkák közösségébe*”, jelenti ez a magasabb, természetfeletti világba való bekapcsolódást, melyet a házasság eszközöl, mikor az üdvözülendők szaporításáról gondoskodik. A harmadik éjjel „*áldásban részesülsz, hogy egészséges gyermekek származzanak tőletek*”. Ime tehát az önmegettagadás, mely az ifjút, hajadont tisztán őrzi s a házasokat szent fegyelemben tartja, nyújt reménységet erős, egészséges,

¹ V. ö. Könn: Auf dem Wege zur Ehe. 209.

tiszta, jellemes ifjakra. „Csak sast nemzenek a sasok.”

Ezeket az ú. n. *Tóbiás-éjeket* néhol még most is tiszteletben tartják, éspedig igen bölcs okokból. Nagy a jelentőségük úgy erkölcsi, mint egészségi szempontból.

A fiatalasszony ugyanis rendesen nem egykönnyen éli bele magát új állapotába; s ha kötelességét ismeri is, de nagy szemérmessége folytán nem kis áldozatába kerül annak teljesítése. A túlhamar követelés a férj részéről, mely semmi átmenetet nem enged a leányéletből a házasesetbe, nem ritkán feldúlja lelki világát, letörli a férje iránti szerelem himporát s belső utálatot ébreszt benne a házaseset s az iránt, kit *Isten* után legjobban kell szeretnie. Viszont az önmeztartóztató, gyengéd férj tiszteletet s nagyrabecsülést ébreszt a férfias, nemes jellem iránt.¹

Aztán az orvosok szinte szükségesnek tartják az önmeztartóztatást a nő havi állapota idején, továbbá az áldott állapot első 12—14 s utolsó 8—12 hetében. Az első időkben ugyanis az érintkezés izgalma a magzatot veszélyezteti, az utolsó hetekben könnyen korai szülést s az ezzel járó veszélyes gyermekági lázat idézheti

¹ V. ö. Meyer: Vom Mädchen zur Frau. 110.

elő. (Dr. Faltin.) Sőt más orvosok szerint áldott állapotban levő s szoptatós anyát egyáltalán nem kellene érinteni, hogy a gyermek, anya s apa egészsége biztosítva legyen. (Dr. Milville.)

c) Végül lehetnek esetek, midőn a szükség-helyzet, mely a gyermek nevelését lehetetlenné teszi, avagy a hitvesek egészségének s életének komoly veszélye az önmegtartóztatást nemcsak tanácsolja, hanem egyszerűen szigorú kötelességgé teszi. Ilyenkor tehát nem marad egyéb hátra, mint az Istentől küldött kereszt nagylelkű elfogadása s a *testvéries együttélés*.

És lehetséges egyáltalán az önmegtartóztató élet? — kérdi némely férfi. Miért is ne volna! Bizonyosság erre *annyi ezrek s ezrek példája*, kik önként, egész életükön át magasabb érből tisztán tudnak élni. Ime, itt a katolikus pap-ság, a férfi s női szerzetesrendek. Sőt akadtak nagy művészek s tudósok, mint *Lionardo, Michelangelo, Kant, Beethoven*, kik nem házasodtak, hogy a magukba fojtott életerőket nagy műveik érdekében értékesítsék. Önmegtartóztatásra lelkesíthet továbbá keresztény őseink példája, kik a nemi érintkezést *kizárólag* csak a gyermeknemzés céljára használták s így életük legjavát voltaképen önmegtagadásban töltötték. „Közülünk mindenkinek csak egy fele-sége van, — vallja nyíltan *Athenagoras* a

pogányok előtt — akivel a mi törvényünk szerint kelünk egybe, és pedig *csupán csak a gyermeknemzés céljából*. Miként a földműves, ha egyszer a magot az anyaföldre bízta, várja az aratás napját, a nélkül, hogy a vetést újra meg újra megismételné, úgy nálunk (keresztényeknél) vágyunk célja *csak a gyermek*.” Végül ne feledd, hogy itt van *Isten*, aki, ha buzgón kéred s kegyelmeiből a szentségek felvétele által gyakorta merítesz, megadja a vigaszt, mely mindenért kárpótol, s az erőt, mely még a lehetetlent is lehetővé teszi. „*Mindent meg tudok tenni abban, aki nekem erőt ad.*” (Fil. 4, 13.) Hogy azonban ily kényszerhelyzetek, melyekről fenn szoltunk, mily kétségbeejtők lehetnek a *vegyesházasságban* élő feleségre, kinek protestáns férje nélkülözi a finom lelkiismeretességet, melyet a *szentgyónás* tart ébren, s a lelki erőket, melyeket főleg a *szentáldozás* táplál, könnyen elgondolhatjuk.

Időszakos megtartóztatás.

Nem hagyhatjuk említés nélkül Ogino japán orvosnak „módszerét”, amelyet Kanus grázi és Smulders holland orvos fejtett ki bővebben és népszerűsített. Ez a „módszer” azon a sok orvos által vallott feltevésen alapszik, hogy a nő havonkint csak kb. 3—4 nap termékeny, míg

ellenben a többi napon az érintkezés nem hozhat gyermekáldást. Igaz ugyan, hogy akik a házasság jogok gyakorlatára éppen a terméketlen időszakot választják, a természet rendjébe nem avatkoznak, mert ilyenkor nem ők, hanem maga a természet hiúsítja meg a fogamzást, de ha *komoly okok* nélkül, tervszerűen így cselekednének, kétségkívül Istennek neheztelését vonnák magukra és méltatlanok volnának áldására. Hiszen ha ennek a „kényelmes” módszernek gyakorlata *fontos ok* nélkül is megengedhető volna, az emberiség csakhamar pusztulásnak indulna és Istennek szent, üdvözítő tervei megghiúsulnának.

Keresztény család.

A hűség rendíthetetlen alapján épült családnak a boldogságot a szeretet s a hitvesek összhangzó együttműködése adja meg. Ebben az őszinte szeretetből eredő, kölcsönös támogatásban *Jézus Krisztus* és Egyházának viszonya adja a legfelségesebb példát s ideált a keresztény házásoknak. *Krisztus* szereti Egyházát, el nem hagyja, támogatja, kegyelmével termékenyíti s naponként feláldozza magát érte számtalanszor az oltár szent titkában, a szentmisében.

Viszont az Egyház lángoló buzgalommal karolja fel *Krisztus* ügyét az egész föld kerek-ségén. Gondoza *Krisztus* gyermekeit s utánuk jár apostoli utakon, vértanúi nyomokon.

Ime, kedves Jegyesek, ez az isteni szép minta lebegjen előttetek! Elsősorban a *lelkiekben* kell majd egymást támogatnotok. A férj a család feje, papja. Járjon tehát közben *Isten-nél* feleségéért s gyermekeiért; tanítsa őket főleg a buzgó keresztény élet példájával és ellenőrizze, miként teljesítik keresztény köteles-

ségeiket. (Megteszi-e majd ezt a protestáns férj is?!) A feleség is sokat imádkozzék uráért s versenyezzen vele *Isten* szeretetében. Közös gondja a hitveseknek a *gyermeknevelés*. A gyermekek a szülők legértékesebb ékszerai s földi életcélja. Minthogy a gyermeknevelésre számos jó könyv szolgál tanáccsal, itt csak néhány megjegyzésre szorítkozunk.

A gyermek testi gondozása.

a) A nevelés már az áldott állapottal kezdődik. Az anya, ha születendő gyermeke javát, boldogságát szívén viseli, az áldott állapotban óvakodik az idegekre erősen ható tápláléktól, italtól (erős tea, kávé, szesz), nemkülönben mértéktelen, főleg tilos gyönyöröktől, izgalmas olvasmánytól, színháztól, mozitól stb., különösen ha azok a tiszta erkölcsöt sértik. Sokat árthat a harag, türelmetlenség, melanchólia s féltékenység is ebben az állapotban. Ellenben a békés, tiszta, vallásos élet a fejlődő gyermekre máris a legnagyobb jótétemény.

Az édesanya aztán *tulajdon tejével* táplálja kisdedét. A szoptatás normális időtartama 9 hónap. Ennek megrövidítése vagy megnyújtása orvosi szakvélemény szerint rendesen hátrányos.

Ezt a kötelességét, melyet bűn nélkül el-

hanyagolni nem lehet, a modern tudomány az erkölcstani írónál is hangosabban sürgeti.

„Az anyatej ugyanis oly értékes, hogy minden cseppje megbecsülhetetlen orvosságnak mondható.”

„Az üvegből táplált gyermekek halandósága sokkal (kb. 5—7-szer) nagyobb, mint azoké, kik az anyakeblet élvezik.”

De még egy fontos okot is ki kell emelnünk, mely az anyát arra ösztönzi, hogy gyermekét tulajdon tejével táplálja.

„Ha az anya ebbeli kötelességének meg nem felel, csakhamar kiapad a szegény gyermek számára a tápláléknak — reá nézve — legtermészetesebb forrása. Viszont azonban az anyai szervezetben ilyképen hátramaradt anyagot a természet csakhamar új gyermeki test építésére használja fel.”¹ Az orvosi tudomány továbbá azt is megállapította, hogy a szoptatás folytán a női szervezet a szülés után normális állapotba sokkal gyorsabban s tökéletesebben fejlődik vissza.

¹ Muckermann: Kind und Volk. (46. 80, 81. Herder, 2. Aufl.)

A gyermek lelki gondozása.

b) De nem kisebb gondot érdemel a gyermek *halhatatlan lelke*. A szülők lelkiismeretét nagyon közelről érinti, hogy az újszülött lehető hamar a szent *keresztségben* részesüljön. Szükség esetén bárki érvényesen keresztelhet.¹ Keresztszülőnek csak olyat választhatunk, aki a szülőket a katolikus nevelésben valójában támogathatja, sőt esetleg helyettesítheti. Miért is nem katolikus vagy kiközösített egyén (pl. szabadkőmíves) nem tölthet be *érvényes keresztszülői* tisztelet.

A család katolikus jellege.

Hogy pedig a mi kis földi paradicsomunk,

¹ A keresztség kiszolgáltatásának módja ez: *mi közben* vizet öntünk a gyermek fejére, e szavakat mondjuk: „*En téged megkeresztellek az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.*” Életveszély esetén a gyermek az anyaméhben is — alkalmas eszközzel — megkeresztelendő. Ha aztán a világra jön, a szent keresztséget *feltételelesen* ismételni kell: „*Ha nem vagy megkeresztelve, én téged megkeresztellek*” stb. Túl korai szülés esetén a magzatot tartalmazó burkot vízbe mártva ott fel kell nyitni és ezalatt a keresztelés szent ígéit ilyformán alkalmazni: „*Ha élsz, én téged megkeresztellek*” stb. A vízöntést, lemosást *egyidejűleg és ugyanannak a személynek* kell végeznie, aki a szavakat mondja.

a család, *katolikus jellegű* maradhasson s biztonságot élvezhessen, kell, hogy a közéletben is a mi helyes elveink érvényesüljenek. Hasztalan élnénk mi *otthon*, a család kebelén mintaszerű katolikus életet, ha aztán kénytelenek vagyunk legféltettebb kincseinket, a gyermekeket a közömbös vagy hitetlen állami iskolák, egyetemek sárkánytorkába dobálni, ha az ellenséges áramlat folytán katolikus ember már nem juthat álláshoz, hivatalhoz az országban, legfeljebb csak akkor, ha hitét, meggyőződését megtagadta. Minthogy pedig hatalmas s kitűnően megszervezett ellenségeink táborával mire sem megyünk, ha oldott kéve módjára széthullunk, nekünk is egyesülnünk s szervezkednünk kell.

Katolikus közélet.

Miért is minden katolikus férjnek, családapának főbenjáró kötelessége, ha ugyan nem akar Egyháza, hazája s tulajdon családjának árulója lenni, hogy a katolikus *körökben, szervezetekben, egyesületekben, kongregációkban* stb. lehetőleg tag legyen s azokban tehetségéhez képest *munkát vállaljon*, katolikus szellemű *politikai párthoz* tartozzék s annak jelöltjére szavazzon. A feleség pedig már csak maga

s gyermekei érdekében is rajta legyen, hogy férje katolikus társadalmi s politikai kötelességei alól magát ki ne vonja.

Katolikus sajtó.

Nem kevésbé fontos, az előbbivel szorosan összefüggő, lélekben járó kötelesség a *katolikus sajtó támogatása*.

Katolikus családi asztalról nem hiányozhatik a katolikus szellemű politikai ujság, s valamely a lelki élet ügyét szolgáló sajtótermék, minő „*A Szív*”, egy *missziós lap*, stb.

A műveltebb s módosabb katolikus családok a „*Magyar Kultúrát*” sem nélkülözhetik.

A liberális, zsidó szociáldemokrata lapokat, nyomtatványokat pedig mint pokoli csábító kígyókat, nemcsak ki kell tiltanunk családunk kis paradicsomából, hanem azonkívül is minden eréllyel el kell tipornunk.

A nemkatolikus szellemű sajtó ugyanis sokszor nyíltan, de leplezetten mindig a katolikus család s erkölcs megrontásán dolgozik. Tervszerűen előmozdítja a hitközönnyt, elégedetlenné teszi a hitveseket, egymásra úszítja s minden gonoszságra kitanítja őket. Nincs a tízparancsnak az a tétele, melynek áthágására ne izgatna. Előbb vagy utóbb, de biztosan meg-

mételyezi a gyermekek, sőt a cselédek lelkét is. Hozzájárul még, hogy a nemkatolikus újság vásárlása az ellenségnek nyújtott tetemes anyagi támogatás is! Melyik katolikus veheti mindezt lelkiismeretére?!

A család felajánlása Jézus szentséges Szívének.

Búcsúzóul csak még egy kérést s jótanácsot!

Mióta a világ áll, bizonyára a *Szentcsalád* volt a földkerekségén a legboldogabb család. Az isteni Üdvözítő, aki különben annyira áhítozott világmegváltó szenvedései után, ezt a boldogságot el nem engedte. Minthogy, ugyanis azt akarta, hogy az a család, melynek ő a tagja, mintaszerű, szent család legyen, következetesen akarnia kellett, hogy az a legboldogabb is legyen.

Kedves Jegyesek! Ime, a ti remélt boldogságtoknak is titka, feltétele: *Alapítsatok szent családot!*

Ajánljátok fel majd csakhamar az újonnan rakott családi fészket annak a jóságos isteni Szívnek, mely az ő tulajdon családját is *szenst-séggel s boldogsággal* ragyogta be. Legyen így aztán a ti családotok is az övé, Jézus Szíve családjá. Állítsátok e végből családi szentélye-

tek díszhelyére a Szent Szív képét, szobrát, s egyik ünnepélyes alkalommal tartsátok meg előtte a családfelajánlást.¹

Erről a nagyszerű, kegyelmet, segílyt s vigasztalást ígérő műről, a családok Jézus Szívének való felajánlásáról Krisztus földi helytartója 1918 január 14-én így nyilatkozik: „*Óhajtjuk, hogy a keresztény családok ünnepélyesen Jézus szentséges Szívének szenteljék magukat, s már most megáldjuk mindazokat a családokat, összesen és egyenkint, melyek ezzel a felajánlással hozzájárulnak ahhoz, hogy a szentséges Szív szeretetének uralmát az összes keresztény családok elismerjék.*”

M. I. N. D.

AJANLATOS KÖNYVEK:

Müller Lajos S. J.: A házasság.

Csaba Margit dr.: Amit a fiatalasszonynak tudnia kell. (Szent István Társulat kiadása.)

Csaba Margit dr.: Amit az édesanyának tudnia kell. (Szent István Társulat kiadása.)

Zborovszky Ferenc S. J.: A keresztény család etikai és biológiai megvilágításban. Pécs, 1930.

¹ Bővebb tájékozást nyújt „A Családok felajánlása Jézus szent Szívének”. Írta: Laczika Ferenc S. J. „A Szív” kiadása. Budapest, VIII., Mária-u. 23.

TARTALOMJEGYZÉK.

Előszó	3
Előszó a második kiadáshoz	9
A keresztény házasság	11
Távolabbi előkészület	18
Testi egészség	19
A) Vérrokonság	20
B) Nemi bajok	20
C) Tuberkulózis (tüdővész)	25
D) Alkoholizmus	25
E) Idegbajok	26
Lelki alkalmasság	26
Tisztaság	29
Rendezett anyagi helyzet	33
Egyforma vallás	35
Miért tilos a vegyesházasság?	36
Mikor ment fel az Egyház a vegyesvallás aka- dályá alól?	41
Mikor érvényes a vegyesházasság?	42
Mit tegyünk tehát?	42
Közelebbi előkészület	45
Az eljegyzés	45
Jelentkezés a plébánián	46
Házassági akadályok	47

Polgári házasság	49
Egyházi büntetések	50
Jegyzet: A gyermekek vallásáról szóló. 1894. évi XXXII. t. c.	52
A hitvesi jog és kötelesség	54
Tisztelet a házasságnak!	55
A hitvesi nemzeti viszony célja	58
Mi megengedett s mi tilos a házasságban?	60
A nemzetgyilkos bűn	62
Ellenvetések (anyagi helyzet, egészség)	64
Az önmegtartóztatás	71
Időszakos megtartóztatás	75
Keresztény család	77
A gyermek testi gondozása (az anyatej)	78
A gyermek lelki gondozása (a sz. keresztség)	80
A család katolikus jellege	80
Katolikus közélet	81
Katolikus sajtó	82
A család felajánlása Jézus sz. Szívének	83

